

X. évfolyam 3. szám 2017

PÉNZÜGYI HÍRLEVÉL

Agrárgazdasági Kutató Intézet

Pénzügyi Hírlevél
X. évfolyam 3. szám 2017

Megjelenik negyedévente

Felelős szerkesztő

Lámfalusi Ibolya

Szerzők

Keményné Horváth Zsuzsanna
horvath.zsuzsanna@aki.gov.hu

Illés Ivett
illes.ivett@aki.gov.hu

Kiadó

Agrárgazdasági Kutató Intézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Postacím: H-1463 Budapest, Pf. 944
Telefon: (+36 1) 217-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
www.aki.gov.hu
aki@aki.gov.hu

ISSN 1418 2130

A kiadványokkal kapcsolatban részletes
felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 70) 501-1156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis-kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások.....	3
Közvetlen termelői támogatások	5
Vidékfejlesztési és halászati programok.....	6
Piaci és egyéb támogatások	7
Nemzeti támogatások	8
Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei	11
Állattenyésztési támogatások.....	11
Szántóföldi növénytermesztők támogatása.....	13
Kertészeti ágazat támogatása.....	14
Kockázatkezelés a mezőgazdaságban.....	14
A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása	15
Az egyéni gazdaságok hitelállománya.....	17
A társas vállalkozások hitelállománya.....	20
Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban	26
MFB-hitelprogramok.....	26
Kedvezményes EXIM-konstrukciók	29
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel	33
Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok	34
Növekedési Hitelprogram.....	36
Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban.....	38
A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása	40
EU-referencia-kamatláb.....	41
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései	42
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége	45
Kiegészítő táblák.....	46

Agrár- és vidékfejlesztési támogatások

Az agrárium és a vidék fejlesztését célzó támogatásokra 211,1 milliárd forint kifizetése valósult meg idén 2017. június 30-ig (1. táblázat). A korábbi gyakorlathoz hasonlóan továbbra is a közvetlen termelőknek nyújtott támogatások domináltak az agrár- és vidékfejlesztési támogatások között. Az ágazatba érkezett összes támogatás (211,1 milliárd forint) több mint 60 százaléka közvetlen támogatás formájában jutott el a kedvezményezettekhez. A támogatási összeg további 20,2 százaléka (42,7 milliárd forint) a vidékfejlesztési intézkedésekre irányult, 15,1 százaléka (31,8 milliárd forint) pedig a nemzeti támogatások jogcímein került kifizetésre. A Piaci és egyéb intézkedésekre a támogatások kisebb hányadát (3,3 százalék), 7,0 milliárd forintot fordítottak.

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások keretében 2017. június 30-ig folyósított összeg az előző év azonos

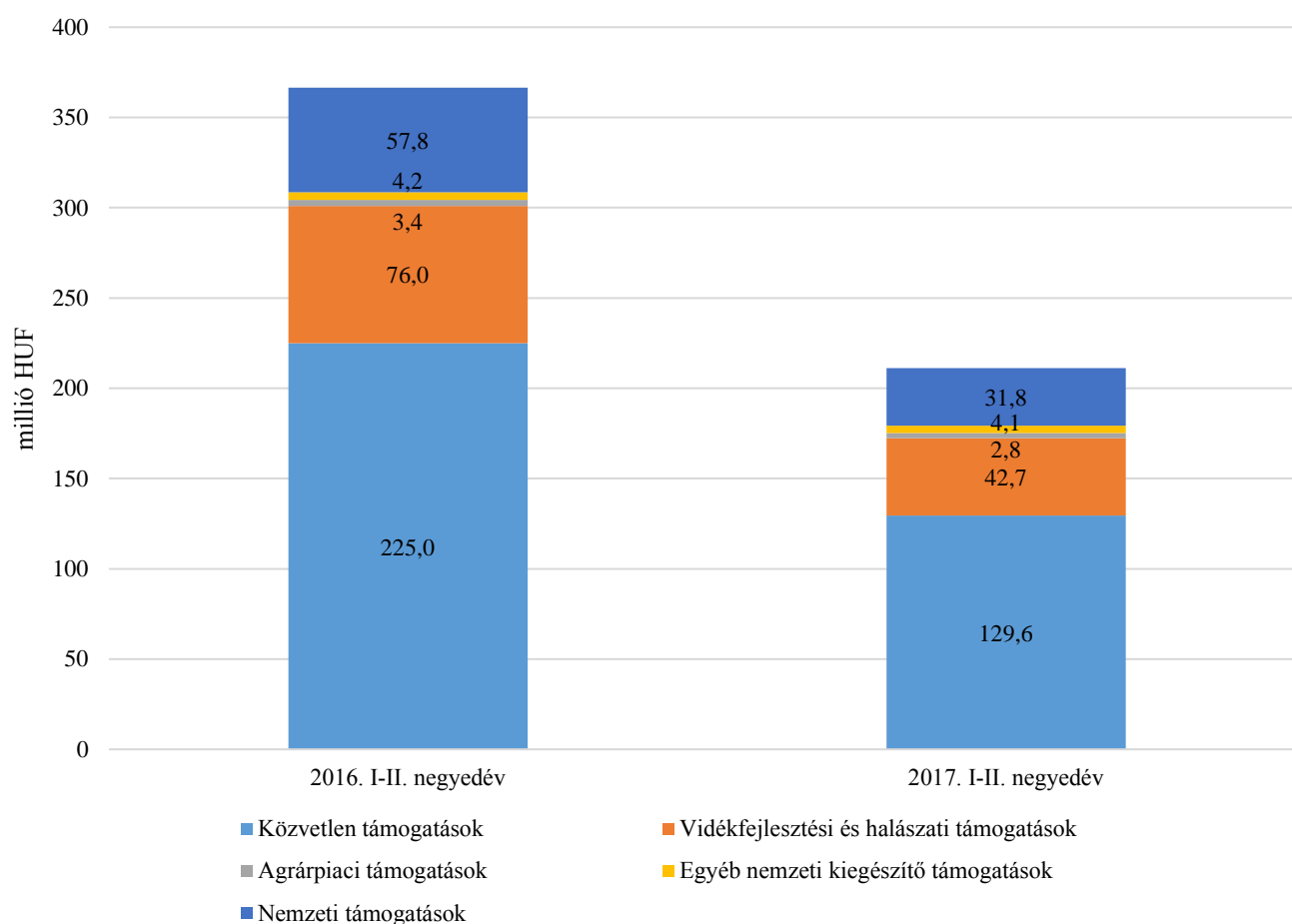
időszakához képest mintegy 155 milliárd forinttal volt kevesebb, amely csökkenés a közvetlen termelői támogatásoknál jelentkezett legnagyobb mértékben (1. ábra). A mérséklődés továbbra is az előző év végi jelentős előleg- és részfizetésnek tulajdonítható. Emellett a vidékfejlesztési támogatások keretében és a nemzeti támogatásokra kifizetett összeg egyaránt mérséklődött az előző év azonos időszakához képest, előbbi 33,3, utóbbi 26,0 milliárd forinttal. A nemzeti támogatások alacsonyabb mértéke főként abból adódik, hogy a tejágazati válság kezelésére irányuló támogatások, illetve az Átmeneti Nemzeti Támogatások (továbbiakban ÁNT) egyes jogcímein nyújtott támogatások javarészt vagy teljes egészében (Nemzeti tejtámogatás) előleg formájában már a tárgyévben kifizetésre kerültek.

1. táblázat: **Agrár- és vidékfejlesztési támogatások, 2016 és 2017**

	millió HUF	
Jogcím	2016. I-II. negyedév	2017. I-II. negyedév
I. Közvetlen termelői támogatások	225 027	129 556
II. Vidékfejlesztési és halászati programok	76 009	42 735
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program	0	0
Vidékfejlesztési Program 2014–2020	74 170	42 733
Halászati Operatív Program	1 838	2
III. Piaci és egyéb támogatások	7 575	6 985
Egyéb uniós támogatást kiegészítő támogatások	4 190	4 143
Agrárpiaci támogatások	3 385	2 842
Belpiaci intézkedések	3 387	2 842
<i>ebből: borászati ágazat támogatása</i>	<i>591</i>	<i>362</i>
Külpiaci intézkedések	0	0
Intervenciós költségek	0	0
IV. Nemzeti támogatások	57 819	31 823
Agrártámogatások mindösszesen	366 430	211 099

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

1. ábra: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2016 és 2017

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatásokra folyósított összeg a korábbi évekhez hasonlóan nagyobb részben (78,5 százalék) uniós forrásból, 21,5 százalékban pedig hazai költségvetésből tevődött össze. A társfinanszírozással megvalósult támogatásokra uniós forrásból

33,4, hazai költségvetésből 13,5 milliárd forintot fordítottak, ezáltal a finanszírozási arány mintegy 80-20 százalékot tett ki (2. táblázat).

2. táblázat: Agrár- és vidékfejlesztési támogatások forrásai, 2017. I-II. negyedév

Forrás	2017. I-II. negyedévi kifizetés		
	millió HUF		
	Összesen	EU	Nemzeti
Nemzeti forrásból finanszírozott támogatások	31 823	–	31 823
EU-társfinanszírozású támogatások	46 878	33 369	13 510
Közvetlen EU-kifizetések	132 397	132 397	–
Összesen	211 099	165 766	45 333

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

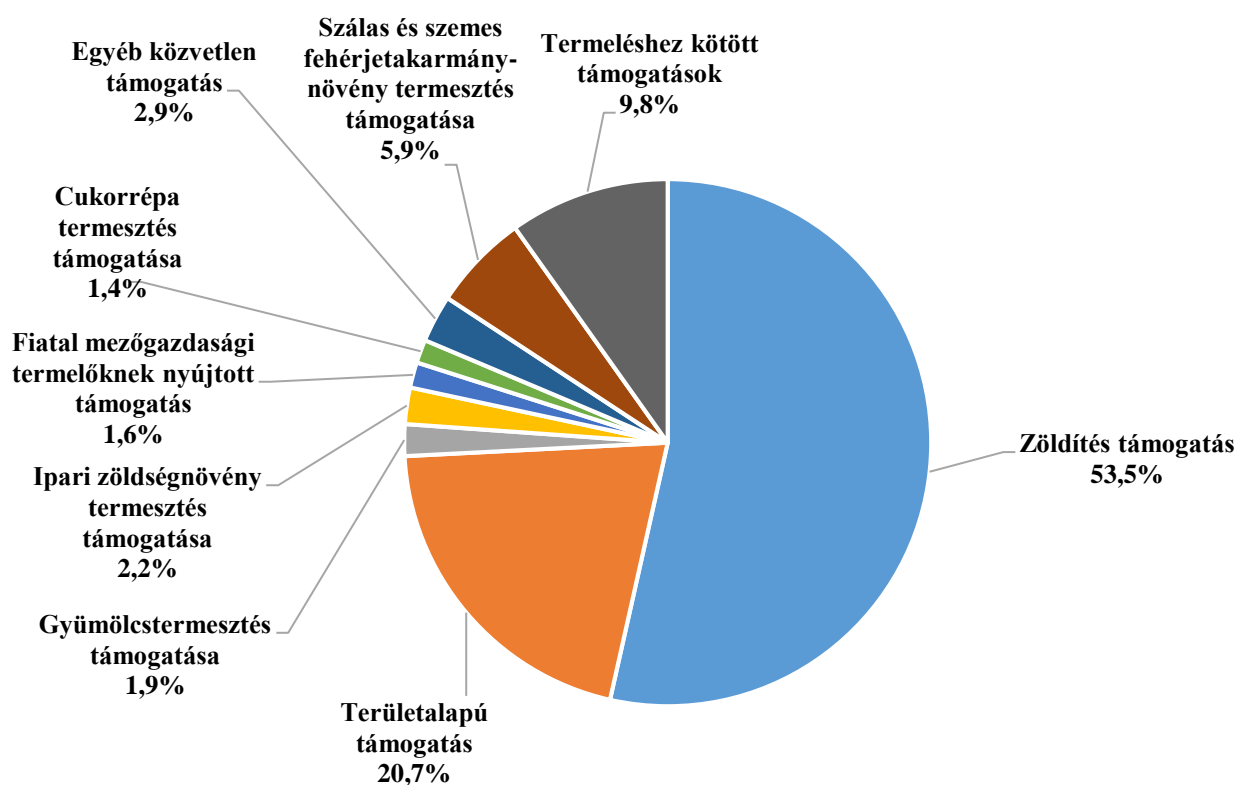
Közvetlen termelői támogatások

A termelőknek nyújtott közvetlen támogatásokra folyósított 129,6 milliárd forint több mint fele (69,3 milliárd forint) továbbra is a zöldítés keretében jutott el a gazdálkodókhoz. A támogatások további jelentős részét, 20,7 százalékát a területalapú támogatások képezték, emellett a termeléshez kötött támogatási jogcímek 9,8 százalékos, a szálas és szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása pedig 5,9 százalékos arányt képviselt a közvetlen támogatások között (2. ábra). A termeléshez kötött támogatási jogcímekre 12,7, utóbbi esetében pedig

összesességében 7,7 milliárd forint kifizetése valósult meg az első fél évben. A közvetlen termelői támogatások egyéb jogcímeire (pl.: Cukorrépa termesztés támogatása, Fiatal mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás stb.) folyósított összeg 1,9–2,5 millió forint között alakult.

A közvetlen termelői támogatások összege az előző évhez képest számottevően kevesebb volt, amely a már említett jelentős mértékű előlegkifizetésnek tulajdonítható. Ennek következtében a területalapú támogatások zöme már 2016-ban kifizetésre került.

2. ábra: **Közvetlen támogatások megoszlása, 2017. I-II. negyedév**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Vidékfejlesztési és halászati programok

A vidékfejlesztési és halászati támogatásokra a második negyedévben számottevően megnövekedett a kifizetés az első negyedévhez képest.¹ A vidéki területek és a halászati ágazat fejlesztését célzó programok keretében 42,7 milliárd forintot, az előző időszakhoz képest 31,4 milliárd forinttal kisebb összeget folyósítottak 2017. június 30-ig (3. táblázat). Ez az összeg teljes egészében a Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedéseire irányult, azon belül is az Agrár-környezetvédelmi és éghajlattal kapcsolatos intézkedésekre fordítottak jelentős összeget, a programra megvalósult

kifizetés 40,0 százalékát (17,1 milliárd forint), emellett a Natura 2000 és a vízkeretirányelvhez kapcsolódó kifizetések a program támogatási összegének további 22,1 százalékát (9,4 milliárd forint) képezték. A Vidékfejlesztési Program 2014–2020 intézkedései közül az ökológiai gazdálkodásra és a kockázatkezelésre egyaránt a támogatások megközelítőleg 8 százaléka érkezett. A Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP) keretében még nem indult meg a kifizetés az első fél évben.

A 2007–2013-as programozási ciklushoz tartozó Halászati Operatív Programra a 2017. évre már nem különítettek el támogatási összeget, viszont mintegy 2 millió forint összegű kifizetés még volt a program keretében az első fél évben.

3. táblázat: **Vidékfejlesztési és halászati támogatások, 2016 és 2017**

	millió HUF	
Jogcím	2016. I-II. negyedév	2017. I-II. negyedév
I. Vidékfejlesztési és halászati programok	1 838,4	2,3
Halászati Operatív Program	1 838,4	2,3
II. Vidékfejlesztési és halászati programok 2014–2020	74 170,2	42 732,8
Vidékfejlesztési Program 2014–2020 (determinációval együtt)	74 170,2	42 732,8
Magyar Halgazdálkodási Operatív Program (MAHOP)	0,0	0,0
EU-társfinanszírozással működő vidékfejlesztési és halászati programok összesen	76 008,6	42 735,1

Forrás: MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹ Forrás: Pénzügyi Hírlevél, X. évfolyam 2. szám 2017.

Piaci és egyéb támogatások

A piacsabályozó intézkedésekre uniós és nemzeti forrásból együttesen 7,0 milliárd forintot, az előző évi összegnél 0,6 milliárd forinttal kevesebb támogatási összeget folyósítottak 2017 első fél évében (4. táblázat). A piaci és egyéb támogatások közül a belpiaci intézkedésekre, azon belül is a kiegészítő nemzeti támogatással működő programokra az előző évinél kisebb összeget, 2,5 milliárd forintot fordítottak európai uniós forrásból. A programokra hazai költségvetésből megvalósult kifizetések érdemben nem változtak a 2016. évhez képest: mindkét év azonos időszakában mintegy 4 milliárd forintot folyósítottak nemzeti forrásból. A támogatási összeg tekintetében a kiegészítő nemzeti támogatással működő programok között az Iskolatej és az Iskolagyümölcs-

program keretében nyújtott támogatások a kiemelkedők. Előbbire összesen 2,2, utóbbira 2,1 milliárd forint támogatási összeg került kifizetésre. Az uniós és a hazai támogatási arányt figyelembe véve az Iskolatej programra hazai forrásból a támogatások mintegy 84 százaléka érkezett, az Iskola-gyümölcs programra és a Magyar Méhészeti Nemzeti Programra a támogatások hozzávetőlegesen 50 százaléka. Számtottevő támogatást (1,9 milliárd forint) folyósítottak továbbá az Egyes speciális szövetkezetek támogatása jogcímre, amely összeg 56,4 százaléka a hazai költségvetésből származott.

A borászati ágazat 361,7 millió forint támogatási összegben részesült, amelyet teljes egészében uniós forrásból finanszíroztak. Az előző évinél kevesebb támogatási összeg főként a szerkezetátalakítási támogatási jogcímre érkezett.

4. táblázat: **Piaci és egyéb támogatások, 2016 és 2017**

	millió HUF	
Jogcím	2016. I-II. negyedév	2017. I-II. negyedév
Agrárpiaci támogatások	3 385,2	2 841,7
Belpiaci intézkedések	3 386,9	2 841,7
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok uniós része	2 795,7	2 480,0
<i>Magyar Méhészeti Nemzeti Program</i>	123,4	62,7
<i>Iskolatej program</i>	363,8	352,5
<i>Iskolagyümölcs-program</i>	1 135,2	1 010,0
<i>Egyes speciális szövetkezetek támogatása</i>	861,9	817,6
<i>Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása</i>	311,3	237,2
Borászati ágazat támogatása	591,3	361,7
<i>Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása</i>	191,0	16,9
<i>A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő lepárlásának támogatása</i>	328,0	252,1
<i>Borok promóciója harmadik országokban</i>	71,0	58,4
Külpiaci intézkedések	0,0	0,0
Intervenciós költségek	-1,7	0,0
Kiegészítő nemzeti támogatással működő programok nemzeti része	4 190,2	4 143,1
Magyar Méhészeti Nemzeti Program	123,4	62,6
Iskolatej program	1 899,5	1 837,6
Iskolagyümölcs-program	1 168,9	1 096,0
Egyes speciális szövetkezetek támogatása	868,0	1 058,4
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	130,5	88,4
Összesen	7 575,4	6 984,8

Megjegyzés: Az agrárpiaci támogatások között szerepeltetett intervenciós költségek negatív értéke az elutasítás miatt befizetett, illetve a téves kiutalás miatt visszaszedett összegekből adódott.

Forrás: FM- és MAK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Nemzeti támogatások

A nemzeti támogatások jogcímeire összességében 31,8 milliárd forint támogatási összeg kifizetése valósult meg 2017. június 30-ig (5. táblázat). Ez az összeg az előző év azonos időszakához képest 26,0 milliárd forinttal kevesebb, amely a fentiekben már említett jelentős mértékű előlegkifizetésből adódott. A nemzeti támogatások jogcímei közül a tejágazat számára biztosított támogatás (Nemzeti tej támogatás) teljes egészében eljutott a termelőkhez 2016-ban, emellett a Húsmarhatar-tás támogatása és a Szarvasmarhatar-tás extenzifikációs támogatása jogcímenek további jelentős előlegfizetés

valósult meg. A felsorolt jogcímek az Átmeneti Nemzeti Támogatások (továbbiakban ÁNT) részét képezik, így az ÁNT jogcímeire a 2017. évben kifizetett összeg tér el legnagyobb mértékben az előző év azonos időszá-kában folyósított összeztől, míg a Nemzeti agrártámo-gatások egyéb jogcímein közel azonos összeg került ki-fizetésre.

A baromfi-termékpálya egyes területeit érintő ma-dárinfluenza miatti veszteségek részleges ellentételezé-séhez nyújtott jövedelempótló csekély összegű támoga-tás 1,3 milliárd forint összegben kifizetésre került az első fél évben.

5. táblázat: **Nemzeti támogatások, 2016 és 2017**

	millió HUF	
Jogcím	2016. I-II. negyedév	2017. I-II. negyedév
Nemzeti agrártámogatások	49 901,7	25 608,7
ebből		
Átmeneti nemzeti támogatások	23 107,9	3 435,4
Baromfi állatjóléti támogatás	2 958,0	2 762,5
Sertés állatjóléti támogatás	3 919,7	3 850,2
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	4 025,6	5 743,7
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése	4 637,2	5 067,6
Állatihulla-ártalmatlanítási támogatása	1 733,0	1 554,5
Madárinfluenza miatti jövedelempótló csekély összegű támogatás	–	1 324,3
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	254,2	271,0
Ideiglenes rendkívüli tej támogatás	2 966,4	0,0
Tejtermelők ideiglenes rendkívüli támogatásához kapcsolódó mező-gazdasági csekély összegű támogatás	3 331,4	–0,4
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	1 695,3	0,4
Agrárfinanszírozás kamattámogatása, kezesi díjtámogatása	561,1	683,2
ebből: ASZK-hoz kapcsolódó támogatások	89,9	163,4
Dohány általános és csekély összegű támogatás	–	0,9
Mezei őrszolgálat	426,5	320,0
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	42,2	24,5
Nemzeti agrárkárnyhítés	6 058,2	4 931,6
Állattenyésztési feladatok	846,8	888,3
Tanyafejlesztés	821,6	289,7
Egyéb nemzeti támogatások	148,3	80,3
Nemzeti támogatások	57 818,6	31 823,0

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

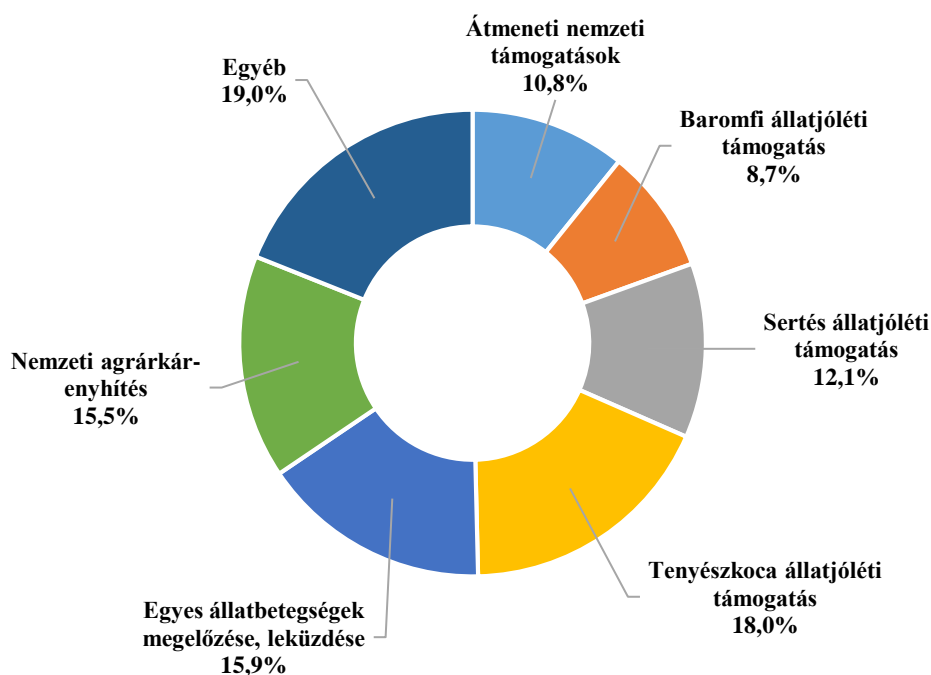
Az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése jogcímnél a megemelkedett keretösszegnek köszönhetően a kifizetett összeg is növekedett, emellett a támogatható intézkedések köre is bővült a vemhes üsző állategészségügyi szolgáltatások támogatásával, amely külön pénzügyi keretet képez.² A rendelet értelmében a 2017. évben rendelkezésre álló források összegéből – 10,500 milliárd forint – 2,5 milliárd forintot a baromfiágazatban, 6,5 milliárd forintot az egyéb állattenyésztési ágazatokban, 1,5 milliárd forintot pedig vemhes üszők állategészségügyi szolgáltatására, gyógykezelésére és immunizálására lehet felhasználni. Az utóbbi intézkedés keretében 191,2 millió forint, az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése jogcímre összességében pedig 5,1 milliárd forint kifizetése valósult meg az első fél évben.

Új jogcímként jelent meg a Tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása, amelynek első része kifizetésre került 234,8 millió forint összegben.

A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedésekre 24,5 millió forintot fizettek ki, a termelőket ért agrárkárok kompenzálására nyújtott támogatás (4,9 milliárd forint) pedig teljes egészében kifizetésre került az első fél évben.

A nemzeti támogatások között továbbra is a Nemzeti agrártámogatások jogcímeire megvalósult kifizetés dominált, a hazai költségvetésből nyújtott támogatások 80,5 százaléka ezen a jogcímen jutott el a kedvezményezettekhez. A 25,6 milliárd forint támogatási összeg 38,8 százaléka állatjóléti támogatás formájában került kifizetésre (ebből tenyészkoca 18,0 százalék; sertés 12,1 százalék; baromfi 8,7 százalék), további 15,9 százaléka pedig állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére irányult (3. ábra). A nemzeti agrárkárenyhítés keretében megvalósult kifizetés a nemzeti támogatások között 15,5 százalékos arányt képviselt, amely a kifizetési rendből adódóan magas, hiszen az agrárkárenyhítési támogatás teljes összege március 31-ig folyósításra került.

3. ábra: A nemzeti támogatások főbb jogcímeinek kifizetései, 2017. I-II. negyedév

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

² Forrás: 78/2016. (XII. 12.) FM rendelet

az agrárpolitikáért felelős miniszter feladat- és hatáskörébe tartozó egyes miniszteri rendeletek módosításáról.

6. táblázat: **Közvetlen és átmeneti nemzeti támogatások teljesülése részletesen, 2017. I-II. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2017. I-II. negyedév
Közvetlen támogatások	129 555,7
Területalapú támogatás	26 778,6
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 854,6
Fiatál mezőgazdasági termelőknek nyújtott támogatás igénylése	2 023,9
Gyümölcstermesztés támogatásának igénylése	2 519,7
Ipari zöldségnövény támogatás igénylése	2 892,3
Kisgazdaságok támogatása	590,9
Mezőgazdasági biztosítás díjához nyújtott támogatás	0,5
Rizstermesztés támogatás igénylése	326,1
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3 795,7
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	3 873,4
Tejbeszállítás csökkentés támogatása	365,4
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	2 556,9
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	7 085,0
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	677,9
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	2 419,4
Területalapú támogatáshoz kapcsolódó elkülönített cukortámogatás	-11,5
Zöldítéstámogatás igénylése	69 332,7
Zöldség-gyümölcs és dohány-szerkezetátalakítás	2,2
Átmeneti nemzeti támogatások	3 435,4
Nemzeti tejtámogatás	48,0
Húsmarhatartás támogatás – 2007-től elválasztott	507,8
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – elválasztott	424,8
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 752,7
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	-96,2
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	596,7
Anyajuhtartás de minimis támogatása	0,06
Anyajuh-támogatás	6,6
Anyajuhtartás kiegészítő támogatás – 2007-től elválasztott	194,7
Egyéb, korábbi évekről áthúzódó kifizetések	0,11
Összesen	132 991,0

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az agrár- és vidékfejlesztési támogatások kiemelt területei

A fejezet célja az agrárium és a vidék fejlesztésére irányuló támogatások ágazatonkénti, illetve alágazatonkénti felosztása. A jogcímek besorolása a fent említett kategóriákba azonban nem minden esetben lehetséges, hiszen vannak olyan támogatások, amelyek több ágazat számára biztosítanak forrást (területalapú támogatás, zöldítés), illetve egyes intézkedések több alágazatot is érintenek (az Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfin kívül, illetve az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás). Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) keretében nyújtott átmeneti támogatás, illetve az ágazatok részére folyósított kamat-, kezességi díj- és költségtámogatás szintén több ágazat számára biztosít támogatási összeget, ezáltal az ágazatonkénti felosztásnál ezen támogatásokat nem állt módunkban szerepeltetni.

Állattenyésztési támogatások

Az állattenyésztési ágazat 38,5 milliárd forint támogatásban részesült az első fél évben, amelyet mintegy 64-36 százalékos arányban finanszíroztak hazai, illetve európai uniós forrásból (7. táblázat). A fél év során folyósított támogatási összeg legnagyobb része (35,6 százaléka) a szarvasmarhatartók és -tenyésztők támogatását biztosította, 25,0 százaléka a sertéságazat szereplői, 13,8 százaléka a baromfitartók és további 8,2 százaléka a juh- és kecskeágazat számára nyújtott támogatást. Az ágazatba érkezett teljes támogatási összeg fennmaradó részét (16,9 százalékát) a fent említett okok miatt nem állt módunkban felosztani az ágazatok között.

A szarvasmarha-ágazat támogatásának (13,7 milliárd forint) több mint fele a húsmarhatartással foglalkozó termelők számára, míg 36,6 százaléka a tejtermelőknek

biztosított támogatást. Mindkét alágazatban egyaránt a termeléshez kötött támogatások domináltak, előbbi esetében 7,1, utóbbinál 2,4 milliárd forint kifizetése valósult meg a jogcímek keretében. A termeléshez kötött támogatások a húsmarhatartók és -tenyésztők esetében 81,5, a tejágazatban 48,2 százalékot tettek ki az alágazatokba befolyt támogatások összegéből.

A sertéságazat szereplői együttesen 9,6 milliárd forint támogatásban részesültek az első fél év során. A teljes mértékben hazai költségvetésből finanszírozott összeg esetében az állattjóléti támogatások domináltak.

A baromfiágazatba befolyt 5,3 milliárd forint támogatási összeg több mint fele szintén állattjóléti támogatás formájában került kifizetésre. A fennmaradó rész felefele arányban állatbetegségek megelőzésére, leküzdésére és a madárinfluenza miatti veszteségek részleges ellentételezésére került kifizetésre.

A juh- és kecskeágazat 3,2 milliárd forint támogatásban részesült június 30-ig. Az ágazat támogatási jogcímei közt a szarvasmarha-ágazathoz hasonlóan a termeléshez kötött támogatási forma volt meghatározó. A nemzeti támogatásoknál már említésre került az újonnan megjelent jogcím, a tenyészkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása, amelynek keretében a juh- és kecskeágazat támogatásának 7,4 százaléka került kifizetésre.

Azon jogcímekre, amelyeket nem állt módunkban felosztani az ágazatok, illetve alágazatok között, 6,5 milliárd forint támogatási összeget folyósítottak az első fél évben. A kifizetések döntő többsége az állatbetegségek megelőzésére és leküzdésére irányult, közel egyenye az Állatihulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás formájában jutott el a kedvezményezettekhez.

7. táblázat: **Az állattenyésztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2017. I-II. negyedév**

	millió HUF
Jogcím	2017. I-II. negyedév
Szarvasmarha	13 718,0
Tejágazat	5 022,5
Nemzeti tejtámogatás	48,0
Termeléshez kötött tejhasznútehén-támogatás	2 419,4
Iskolatej program	2 190,1
Tejbeszállítás csökkentés támogatása	365,4
Húsmarhatartás	8 695,4
Húsmarhatartás támogatás – termeléstől elválasztott	507,8
Szarvasmarhatartás extenzifikációs támogatása – termeléstől elválasztott	424,8
Termeléshez kötött hízottbika-tartás támogatása	677,9
Átmeneti nemzeti anyatehéntartás támogatása	–96,2
Termeléshez kötött anyatehéntartás támogatása	7 085,0
Sertés	9 618,5
Tenyézkoca állatjóléti támogatás	5 743,7
Sertés állatjóléti támogatás	3 850,2
A sertéságazat helyzetét javító stratégiai intézkedések támogatása	24,5
Baromfi	5 295,2
Baromfi állatjóléti támogatás	2 762,5
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – baromfi	1 208,4
Madárinfluenza miatti jövedelempótló csekély összegű támogatás	1 324,3
Juhok, kecskék	3 165,1
Termeléshez kötött anyajuhtartás támogatása	2 556,9
Tenyézkos és tenyészbak tenyésztésbe állításának mezőgazdasági csekély összegű támogatása	234,8
Anyakecske de minimis támogatás	172,1
Anyajuhtartás de minimis támogatása	0,1
Anyajuhtartás kiegészítő támogatása – termeléstől elválasztott	194,7
Egyéb jogcímek	6 511,7
Egyes állatbetegségek megelőzése, leküzdése – egyéb (baromfin kívül)	3 668,0
Állathulla-elszállítási és -ártalmatlanítási támogatás	1 554,5
Egyes állatbetegségek ellenőrzése, felszámolása	325,6
Állattenyésztési feladatok	888,3
Tenyésznyúl tenyésztésbe állításának de minimis támogatása	42,3
Rendezett piaci kapcsolatok kialakítása érdekében nyújtott csekély összegű (de minimis) támogatás	33,0
Összesen	38 492,5

Forrás: FM- és MÁK-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Szántóföldi növénytermesztők támogatása

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok együttesen 108,4 milliárd forint támogatásban részesültek az első fél évben (8. táblázat). A korábbi gyakorlatnak megfelelően a támogatási összeget szinte teljes egészében európai uniós forrásból fizették ki, míg a hazai költségvetésből az ágazat támogatásának 2,2 százalékát folyósították.

A szántóföldi növénytermesztési ágazat jogcímei

közül a területalapú támogatás és a hozzá kapcsolódó zöldítés együttesen a teljes támogatási összeg 88,7 százalékát adták. A 96,1 milliárd forint területalapú támogatás zöme (69,3 milliárd forint) a zöldítési komponens keretében jutott el a gazdálkodókhoz.

A szálas és szemes fehérjenövényekre együttesen 7,7 milliárd forint támogatás került kifizetésre, amely fele-fele arányban oszlott meg a jogcímek között. Ezen felül a cukorrépa-termesztők és a dohányágazat szereplői (Burley és Virginia dohánytermesztők egyaránt) mintegy 2-2 milliárd forint támogatásban részesültek az első fél évben.

8. táblázat: **A szántóföldi növénytermesztési ágazatba befolyt támogatási összegek, 2017. I-II. negyedév**

		millió HUF
Jogcím	2017. I-II. negyedév	
Zöldítéstámogatás igénylése	69 332,7	
Területalapú támogatás	26 778,6	
Szemes fehérjenövény támogatás igénylése	3 873,4	
Szálas fehérjenövény támogatás igénylése	3 795,7	
Cukorrépa-termesztés támogatásának igénylése	1 854,6	
Virginia dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	1 752,7	
Burley dohány kiegészítő – termeléstől elválasztott	596,7	
Rizstermesztés támogatásának igénylése	326,1	
Növényegészségügyi vizsgálatok támogatása	50,7	
Dohány mezőgazdasági csekély összegű támogatás	0,9	
Összesen	108 362,3	

Megjegyzés: A területalapú támogatásból és a hozzá kapcsolódó zöldítésből a szántóföldi növénytermesztők mellett a legeltető állattartók és a kertészeti ágazat is részesült, az alágazatok közötti megosztás nem volt lehetséges.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kertészeti ágazat támogatása

A kertészeti ágazat 12,4 milliárd forint támogatásban részesült az első fél év során (9. táblázat). A támogatási összeg javarészt (80,5 százalék) európai uniós forrásból, kisebb részben (19,5 százalék) pedig hazai költségvetésből származott.

A kertészeti kultúrák közül a zöldség- és gyümölcs-termesztés részesült a legnagyobb támogatásban. Az ágazat szá-

mára kifizetett támogatási összeg 41,7 százalékát – összesen 5,2 milliárd forintot – Zöldség- és gyümölcs-termesztés és Ipari zöldség- és gyümölcs-termesztés támogatás jogcímeneken vették igénybe a gazdálkodók. A gyümölcs-termesztők szintén jelentős összegben részesültek, a Gyümölcs-termesztés támogatása jogcímen 2,5 milliárd forintot, míg az Iskolagyümölcs-program keretében 2,1 milliárd forint támogatást fizettek ki számukra. A szövetkezetek támogatására további 1,9 milliárd forint kifizetése valósult meg június 30-ig.

9. táblázat: A kertészeti ágazat részére folyósított támogatások, 2017. I-II. negyedév

	millió HUF
Jogcím	2017. I-II. negyedév
Ipari zöldség- és gyümölcs-termesztés támogatás igénylése	2 892,3
Gyümölcs-termesztés támogatásának igénylése	2 519,7
Zöldség- és gyümölcs-termesztés támogatás igénylése	2 229,0
Iskolagyümölcs-program	2 106,0
Egyes speciális szövetkezetek támogatása	1 876,0
Borászati ágazat támogatása	361,7
ebből: Szőlőültetvények szerkezetátalakításának és átállításának támogatása	16,9
A szőlőfeldolgozás és a borkészítés során keletkező melléktermékek támogatással történő leparlásának támogatása	252,1
Borok promóciója harmadik országokban	58,4
Gázolaj jövedéki adójának de minimis támogatása (szőlő- és gyümölcsös ültetvények)	271,0
Feldolgozóipari zöldség- és gyümölcs-termesztés támogatás igénylése	120,3
A szőlőültetvényeken megvalósuló növényegészségügyi védekezés támogatása	2,4
Fűszerpaprika-termelők de minimis támogatása	0,3
Összesen	12 446,5

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kockázatkezelés a mezőgazdaságban

A két pilléren nyugvó mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer I. pillére – az agrárkárnyújtás – keretében a 2016. évi időjárás okozta károk kompenzálására jóváhagyott összeg már az első negyedévben kifizetésre ke-

rült 4,9 milliárd forint összegben³ (10. táblázat). A tavalyi évben a legnagyobb mértékű veszteségeket a tavaszi fagyok okozta, de a jégeső is jelentős károkat eredményezett a termésben.

A mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás (II. pillér) finanszírozása a Vidékfejlesztési Program 2014–2020 keretében valósult meg 3,7 milliárd forint összegben az első félévben.

10. táblázat: A mezőgazdasági kockázatkezelési rendszer kifizetései, 2017. I-II. negyedév

	millió HUF
Jogcím	2017. I-II. negyedév
Nemzeti agrárkárnyújtás	4 931,6
Mezőgazdasági biztosítási díjtámogatás	3 696,1
Összesen	8 627,7

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

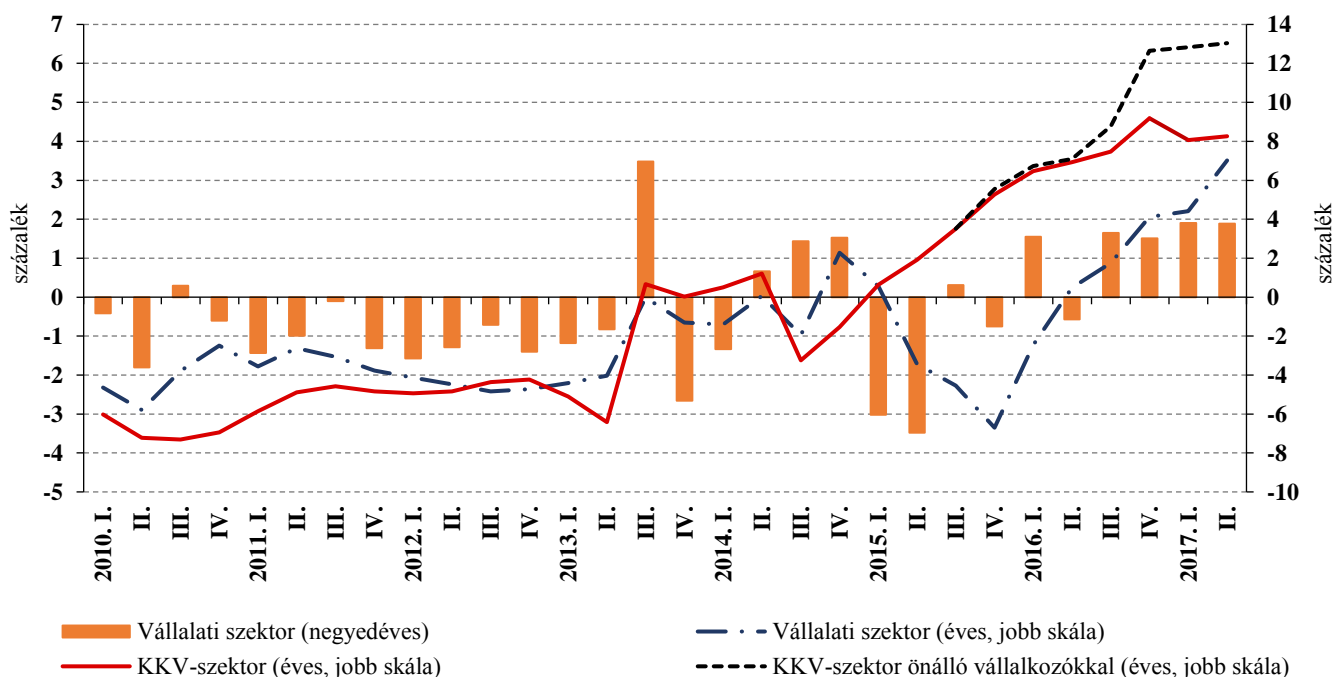
³ Forrás: Pénzügyi Hírlévl, X. évfolyam 2. szám 2017.

A mezőgazdaság és az élelmiszeripar vállalkozásainak hitelgazdálkodása

Az eurózónában és a régióban is a vállalati hitelezés bővülése tapasztalható. A Magyar Nemzeti Bank (MNB) elemzése szerint a vállalati hitelállomány 2017 második negyedévében tovább nőtt, éves összevetésben átlagosan 7 százalékkal gyarapodott tranzakciós alapon.⁴ A szűken értelmezett kkv-szektor hitelezése 8,3 százalékkal, az önálló vállalkozókkal bővített kkv-szektoré 13 százalékkal nőtt (4. ábra). Az MNB köz-

lése szerint piaci alapon is tovább bővült a kkv-hitelezés az NHP 2017. első negyedév lezárását követően. A piaci alapú hitelezést továbbra is támogatta a jegybank Piaci Hitelprogramja, ennek keretében a bankok közel 230 milliárd forintba emelték a hitelezés növelésére tett vállalásaikat 2017-ben. Adataik szerint ez a fennálló kkv-hitelállomány mintegy 6 százalékát jelenti, ami a vállalati hitelezés további kedvező alakulását vetíti előre.

4. ábra: A teljes vállalati és a kkv-szektor hitelállományának növekedési üteme 2010 és 2017 második negyedéve között

Forrás: MNB, Hitelezési folyamatok, 2017. augusztus

Megjegyzés: Tranzakcióalapú, a kkv-szektor 2015. negyedik negyedév előtti bankrendszeri adatok alapján becslés.

Az eurózónában a vállalati hitelállomány átlagosan 1,5 százalékkal emelkedett az elmúlt egy évet tekintve. A balti államokban a növekedés 4 százalékra mérséklődött, a Visegrádi országokban azonban dinamikus emelkedés figyelhető meg: Szlovákiában 11, Lengyelországban 9, Magyarországon és Csehországban 7 százalékkal bővült a vállalati hitelezés.

A Monetáris Tanács megítélése szerint a magyar

gazdaságban vannak még kihasználatlan kapacitások, de ezek a kibocsátás dinamikus növekedésével fokozatosan megszűnnek. A Monetáris Tanács úgy ítélte meg, hogy a magyar gazdaság fundamentumai és a 3,0 százalékos inflációs cél fenntartható elérése szempontjából nem történt olyan fejlemény a gazdasági folyamatokban, amely a jelenlegi alapkamat, illetve a kamatfolyosó

⁴ Tranzakció alatt a devizaárfolyam változásából eredő ártértékelődéstől, átváltozástól, átsorolásoktól és egyéb változásoktól megtisztított, a tárgyidőszakot érintő állomány-növekedések és -csökkenések könyvekben nyilvántartott árfolyamon számított értékét értjük.

szintjének megváltoztatását indokolná. A fentebb említetteket figyelembe véve a Monetáris Tanács júliusi ülésén nem módosította a jegybanki alapkamatlábát, vagyis az a 2016. tavaszi kamatdöntés óta megállapított 0,9 százalékponton stagnált az aktuális negyedévben.

A nemzetgazdaság társas vállalkozásainak hitelállománya 2016 szeptemberétől fokozatosan emelkedve 5884,8 milliárd forintról 6136,4 milliárd forintra változott 2017 második negyedévében. Éves összehasonlításban az említett hitelállomány több mint felét (56,4 százalék) kitevő forinthitelek 4,9 százalékkal 3460,2 milliárd forintra emelkedtek, a devizahitelek pedig 2,7 százalékkal 2676,2 milliárd forintra nőttek 2016 második negyedévéhez képest. Makroszinten a hitelállományon belül a rövid lejáratú hitelek értéke 1,9 százalékkal, 1653,3 milliárd forintról 1622,6 milliárd forintra csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A hosszú lejáratú hitelállomány ugyanezen időszakhoz képest 6,2 százalékkal lett nagyobb, értéke 4513,9 milliárd forintot tett ki.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek állománya 2017. június 30-án 129,6 milliárd forintot tett ki, ebből a mezőgazdaság 93,2, az élelmiszeripar 6,8 százalékos

részesedéssel bírt. A társas vállalkozások a fennálló kedvezményes hitelek teljes összegéből 38,5 százalékkal, az egyéni gazdaságok 61,1 százalékkal részesedtek 2017. második negyedév végén. A nem besorolható kategória részesedése 1 százalék alatti volt.

Összehasonlítva a társas vállalkozások és a nemzetgazdaság teljes hitelállományának változását megállapítható, hogy míg a nemzetgazdaság hitelállománya fokozatosan nőtt, addig a társas vállalkozásoknál a hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban is egyaránt csökkent.

Az egyéni gazdaságok hitelállománya ugyanakkor követte a nemzetgazdaság hitelállományának tendenciáját, így az a mezőgazdaságban 22,0 milliárd, az élelmiszeriparban 900 millió forinttal emelkedett az előző negyedévhez képest.

A Magyar Lízingszövetség adatai szerint a mezőgazdasági gépek finanszírozásában is számottevő növekedés történt. A mezőgazdasági gépek esetében a finanszírozott összeg 35,2 milliárd forint volt 2017. második negyedév végén. A mezőgazdasági gépeknél a traktorok a finanszírozott érték több mint felét adták.

Az egyéni gazdaságok hitelállománya

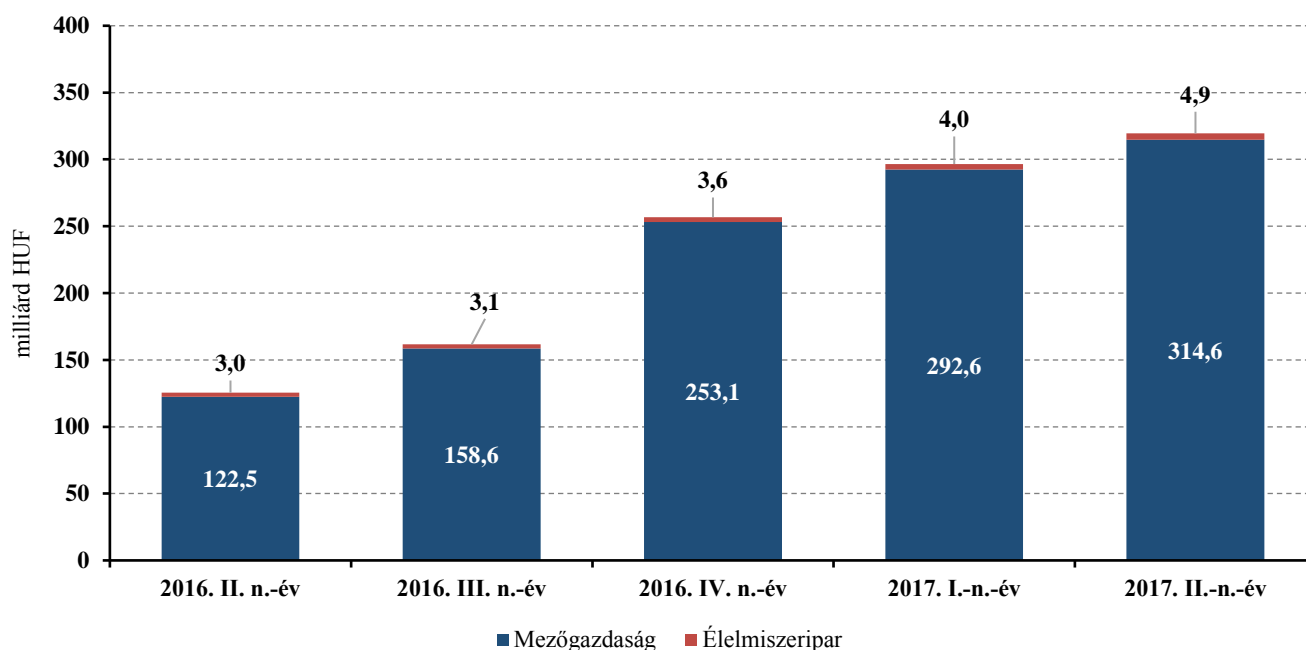
A mezőgazdasági és élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelei az előző negyedévhez képest 7,7 százalékkal 319,5 milliárd forintra emelkedtek 2017 második negyedévében. Figyelemreméltó, hogy az egyéni gazdaságok hitelállományának részaránya is fokozatosan emelkedett a társas vállalkozások hitelállományához képest. Míg az egyéni gazdaságok 125,5 milliárd forintnyi hitelállománya 14,6 százalékos részesedéssel bírt 2016 második negyedévében az agrárgazdaság teljes (társas+egyéni hitelállomány) 857,7 milliárd forintos hitelállományból, addig 2017 második negyedévében az arány 31,2 százalékra javult, azaz a teljes 1023,5 milliárd forintból 319,5 milliárd forintot az egyéni, 704,0

milliárd forintot a társas vállalkozások képviseltek.

A fennálló állomány mintegy 10,1 százalékát (32,3 milliárd forintot) az egyéb, be nem sorolt hitelek (lombardhitelek, szabad felhasználású, jelzálog-, személyi hitelek stb.) adták. A teljes hitelállományból 98,5 százalékot a mezőgazdasági, 1,5 százalékot az élelmiszeripari szakágazatok képviseltek az aktuális negyedévben. Figyelemreméltó, hogy a mezőgazdaság egyéni gazdaságainak hitelállománya 22,0 milliárd forinttal nőtt az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeripar egyéni gazdaságainak hitelei 23,6 százalékkal, 4,0 milliárd forintról 4,9 milliárd forintra bővültek (5. ábra).

A mezőgazdaság egyéni gazdaságainál a hitelállomány bővülését elsősorban az MFB-NHP Földhitel Hitelprogram mozgatta, valamint az alacsony vállalati kamatláb is ösztönzőleg hatott.

5. ábra: Az egyéni gazdaságok hitelállománya 2016–2017 második negyedéve között

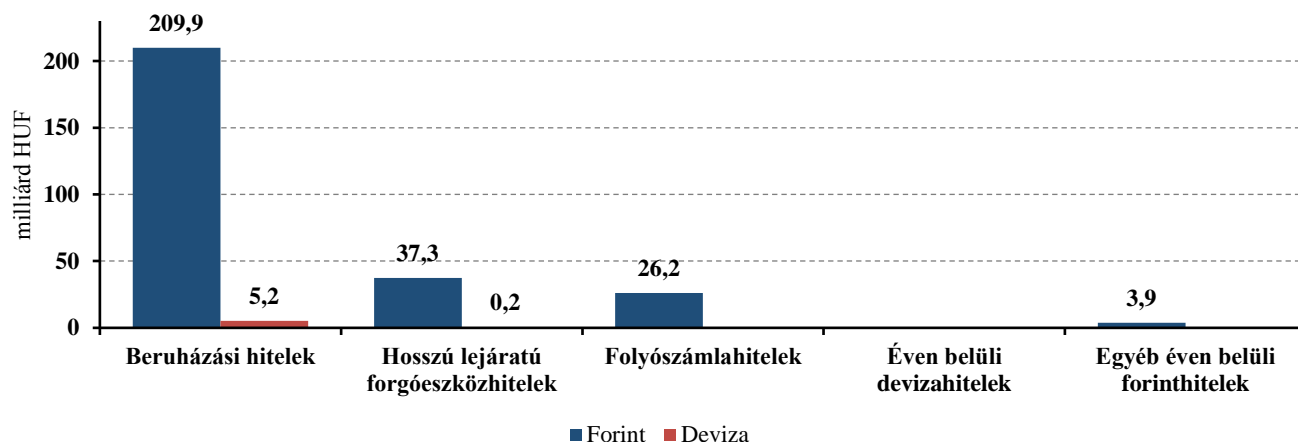
Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági tevékenységet folytató egyéni gazdaságok hiteleinek értéke 292,6 milliárd forintról 314,6 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévben, azaz 7,5 százalékkal haladta meg az előző negyedévi értékét. A bővülés elsősorban a földvásárlások okán megnövekedett beruházási hiteleknek tulajdonítható, amelyek értéke 5,6 százalékkal (11,4 milliárd forinttal) tovább emelkedett. A hosszú lejáratú forgóeszközhitelek állománya 2,6 milliárd forinttal, a forint folyószámlahiteleké pedig 4,0 milliárd forinttal nőtt, az éven belüli

hiteleké pedig 0,7 milliárd forinttal csökkent.

Az egyéni gazdaságok mezőgazdasági hitelállományából a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszközhitelek értéke összesen 80,3 százalékot (252,6 milliárd forint) jelentett (6. ábra). A kedvezményes hitelprogramokhoz nem kötődő (piaci) hitelállomány a teljes hitelösszeg 26,0 százalékát (81,8 milliárd forint) tette ki az aktuális negyedévben.

6. ábra: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a főbb hitelcél szerint 2017. II. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságon belül a szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó gazdaságok hiteleinek értéke 205,3 milliárd forintról 13,8 milliárd forinttal nőtt az előző negyedévhez viszonyítva, így 219,1 milliárd forint volt az aktuális negyedévben. Ez az érték a mezőgazdasági egyéni gazdaságok hiteleinek 69,6 százalékát jelentette 2017 második negyedévében. Megjegyzendő, hogy a szántóföldi növénytermesztők által felvett beruházási hitelállomány 4,2 százalékkal emelkedett a 2017.

első negyedévi állományhoz képest (11. táblázat). Érdemben nőtték a hitelek az állattenyésztési (+4,0 milliárd forint) és a kertészeti ágazatokban (+0,8 milliárd forint) is ezen időszak alatt, az állattenyésztés részesedése így 13,9 százalékot, a kertészeté 7,6 százalékot tett ki. Az egyéb szakágazatok által felvett hitelállomány is bővült 3,5 milliárd forinttal 27,8 milliárd forintra.

11. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2017. II. negyedév végén**

		milliárd HUF			
Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		Beruházási hitelek	Hosszú lejáratú forgóeszközhitel	Folyószámlahitelek	Éven belüli hitelek
Szántóföldi növénytermesztés	219,1	156,9	24,5	16,2	2,2
Állattenyésztés	43,8	27,3	7,5	4,4	0,7
ebből					
baromfi	7,0	3,7	1,3	1,2	0,2
sertés	9,3	6,9	1,1	0,8	0,1
szarvasmarha	16,1	9,1	3,9	1,4	0,4
Kertészet	23,9	15,3	2,6	2,5	0,4
Egyéb	27,8	15,6	3,0	3,1	0,6
Összesen	314,6	215,1	37,5	26,2	3,9

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdaságban újonnan folyósított hitelek értéke 31,5 milliárd forinttal elmaradt az előző negyedévtől, értéke 56,2 milliárd forint volt, amelyből a piaci hitelek állománya 13,9 milliárd forintot tett ki. A legtöbb új hitelt továbbra is a szántóföldi növénytermesztő egyéni gazdaságok vették fel összesen 37,8 milliárd forint értékben, amelyből a hosszú lejáratú forgóeszközhitel 5,0 milliárd forintot, a beruházási hitelek

25,7 milliárd forintot, azaz együttesen 54,7 százalékot képviseltek a teljes mezőgazdasági újonnan folyósított hitelállományon belül. A kertészeti ágazat egyéni gazdaságainál a beruházási hitelek értéke 4,1 milliárd forintról 4,6 milliárd forintra nőtt az előző negyedévi értékhez képest (12. táblázat).

12. táblázat: **A mezőgazdasági egyéni gazdaságok újonnan folyósított hitelállománya 2017 II. negyedévében, kiemelt hitelcélók szerint**

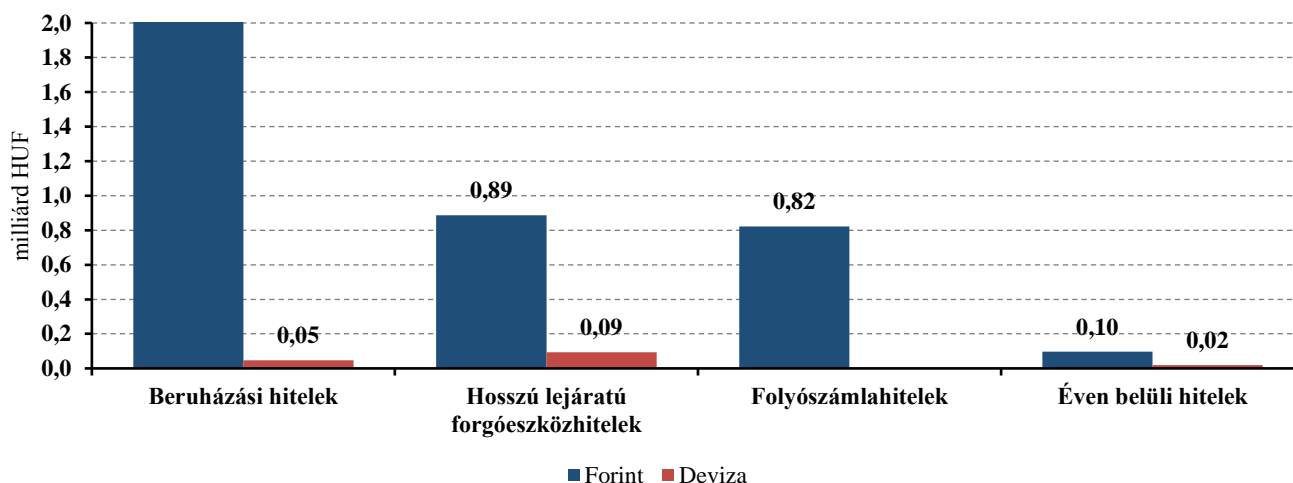
Szakágazat	Forinthitelek				Deviza-hitelek összesen	Egyéb forinthitelek	Összesen
	beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitel	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek			
Szántóföldi növénytermesztés	25,7	5,0	2,5	0,9	0,0	3,6	37,8
Állattenyésztés	4,6	0,9	0,8	0,4	0,0	0,7	7,4
ebből							
<i>baromfi</i>	0,3	0,2	0,2	0,1		0,1	0,9
<i>sertés</i>	1,5	0,1	0,2	0,1	0,0	0,1	2,0
<i>szarvasmarha</i>	1,4	0,5	0,2	0,2	0,0	0,3	2,6
Kertészet	4,6	0,8	0,4	0,1	0,0	0,4	6,2
Egyéb	3,2	0,5	0,3	0,3	0,0	0,5	4,8
Összesen	38,0	7,2	4,1	1,6	0,0	5,2	56,2

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar egyéni vállalkozásainak hitelállománya az előző negyedévhez képest 900 millió forinttal növekedett, azaz 4,9 milliárd forint volt 2017 második negyedévében, melyből a piaci hitelállomány 2,4 milliárd forintot képviselt. Az ágazatban az összes

hitel mintegy felét (49,6 százalékát) a forintalapú beruházási hitelek, míg 16,8 százalékát a forint folyószámlahitelek jelentették (7. ábra). Az élelmiszeripari ágazat egyéni gazdaságainál a devizaalapú hitelek (beruházási és egyéb hitelek) állománya változatlanul 0,1 milliárd forint volt az aktuális negyedév végén.

7. ábra: **Az élelmiszeripari egyéni gazdaságok hitelállománya a hitel forrása és a hitelcél szerint 2017. II. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállománya

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya 4,0 százalékkal, az élelmiszeripari társas vállalkozásoké 3,8 százalékkal csökkent 2016 második negyedévéhez képest.

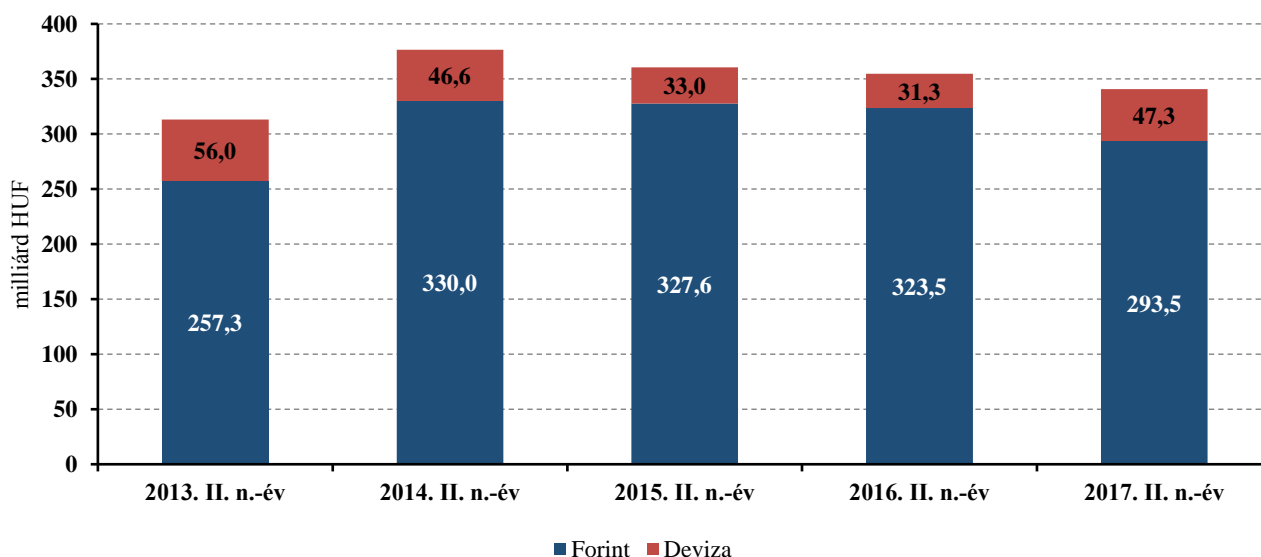
A nemzetgazdasági hitelállományból (6136,4 milliárd forint) a mezőgazdasági társas vállalkozások 340,8 milliárd forintot, az élelmiszeripari társas vállalkozások 363,2 milliárd forintot tudhattak magukénak, azaz 5,6 és 5,9 százalékbán részesedtek. Ez azt jelenti, hogy a mezőgazdasági ágazat részaránya kissé esett, az élelmiszeriparral együttesen a teljes hitelállomány

11,5 százalékát (704,0 milliárd forint) tették ki.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a forinthitel részaránya – annak ellenére, hogy az állomány értéke csökkent – továbbra is 90 százalék körüli (86,1 százalék) részesedéssel bírt a devizahitelekkel szemben 2017. második negyedév végén (8. ábra). A forinthitel értéke jelentősen, 9,3 százalékkal 293,5 milliárd forintra csökkent, amelyet a devizahitelek növekedése csak részben tudott ellensúlyozni.

A devizahitelek összege 50,9 százalékkal 47,3 milliárd forintra nőtt, amely továbbra is nagyobb kockázatot jelent.

8. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása**

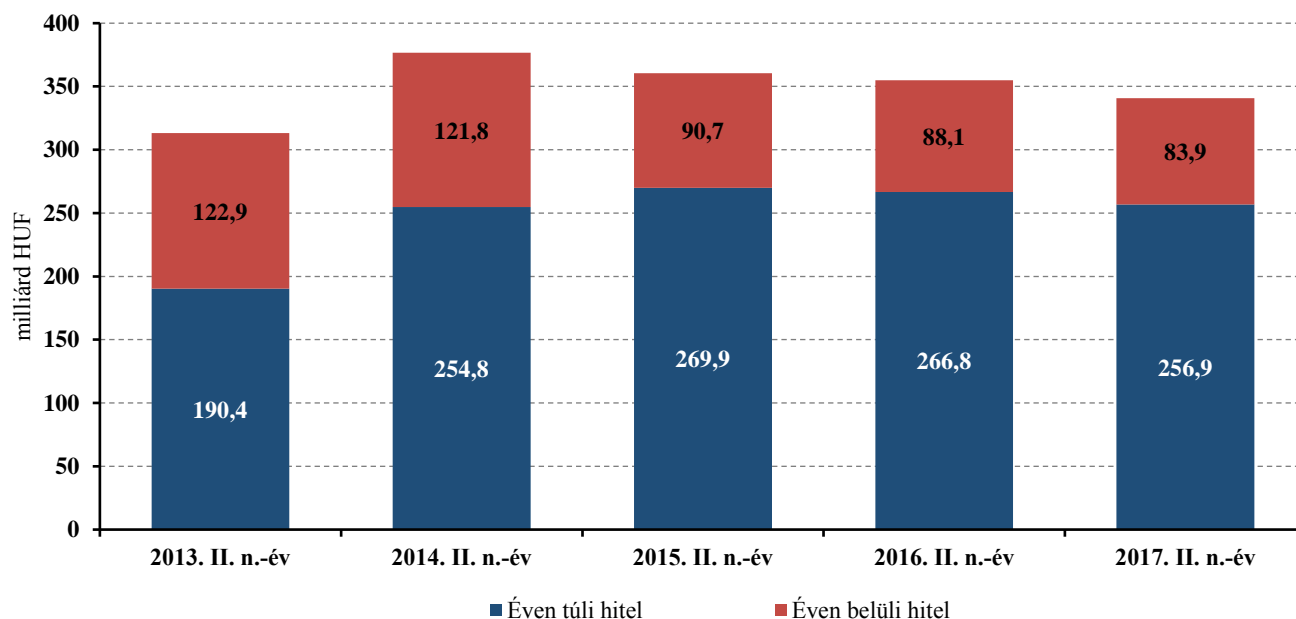

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági ágazat társas vállalkozásainál a teljes hitelállomány 75,4 százalékát kitevő éven túli hitelek 3,7 százalékkal csökkentek az előző év azonos időszakához képest, tendenciáját nézve pedig megállapítható, hogy részarányuk növekedése az összes hitelen belül kissé megtorpant. Az állomány értéke a kedvezményes hitelkonstrukcióknak köszönhetően 34,9 százalékkal haladta meg az öt évvel ezelőtti

(190,4 milliárd forint) értéket. Az éven belüli hitelek állományának 83,9 milliárd forintnyi értéke viszont 2017. második negyedév végén továbbra is az elmúlt öt év legalacsonyabb hitelösszegének felelt meg. Mindez vélhetően annak köszönhető, hogy a forgóeszköz-hitelek egyre inkább éven túli (1–3 éves) futamidejűek, amelyhez az NHP is nagyban hozzájárult (9. ábra).

9. ábra: A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya lejáratí idő szerint

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozások hitelállományáról a Földművelésügyi Minisztérium is végez adatgyűjtést 2016 I. negyedéve óta, amelynek keretében az agrárfinanszírozásban meghatározó pénzügyi intézetek hitelcél, al- és szakágazati, valamint gazdálkodási forma szerinti részletezettségű adatokat bocsátanak rendelkezésre.

A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományán belül a szántóföldi növénytermesztéssel és az állattenyésztéssel foglalkozók a mezőgazdasági hitelállomány 78,7 százalékát tették ki. Az ágazatban elsősorban a beruházási és a hosszú lejáratú forgóeszköz-hitelek domináltak, ezek a 306,3 milliárd forintnyi hitelösszezből 66,4 százalékot (203,3 milliárd forint) jelentettek.

Forrásalapon a forintalapú hitelek részesedése 88,7 százalék, a devizaalapúaké 11,3 százalék volt. A piaci hitelek értéke meghaladta a 150 milliárd forintot, ami a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományának 50,0 százalékát tette ki (13. táblázat).

Az újonnan folyósított hitelek összege a mezőgazdasági társas vállalkozásoknál jelentősen, 84,1 százalékkal 41,5 milliárd forintra nőtt az előző negyedévben folyósított 22,5 milliárd forinthez képest. A hitelek legnagyobb része a szántóföldi növénytermesztőkhöz (46,3 százalék) és az állattenyésztőkhöz (33,1 százalék) került. A teljes mezőgazdasági hitelösszezből a piaci hitelek értéke 68,2 százalékot, azaz 28,3 milliárd forintot tett ki.

13. táblázat: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2017. II. negyedév végén**

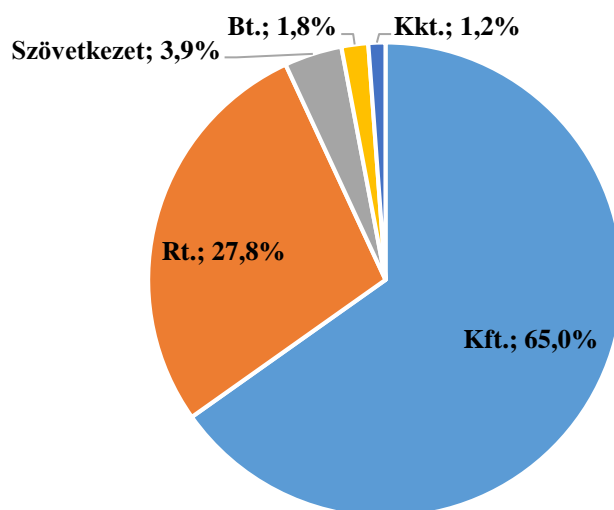
milliárd HUF

Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitelek	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek
Szántóföldi növény-termesztés	129,2	50,3	35,9	14,6	12,3
Állattenyésztés	111,8	43,7	36,2	9,2	12,8
ebből					
<i>baromfi</i>	34,1	16,9	7,7	2,4	4,3
<i>sertés</i>	30,5	10,2	11,8	3,0	2,4
<i>szarvasmarha</i>	40,1	14,1	13,0	3,3	6,0
Kertészet	15,7	3,0	2,2	6,9	1,7
Egyéb	49,5	17,9	14,2	4,8	7,1
Összesen	306,3	114,8	88,4	35,4	33,9

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A gazdálkodási formák szerinti bontást tekintve megállapítható, hogy a hitelek túlnyomó többsége (92,8 százalék) kft.-khez és rt.-khez került 2017 második negyedévében. A szövetkezetek részesedése

12,0 milliárd forint volt, a bt.-k és kkt.-k által felvett hitelek összességében 3,0 százalékot jelentettek a teljes hitelállományból (10. ábra).

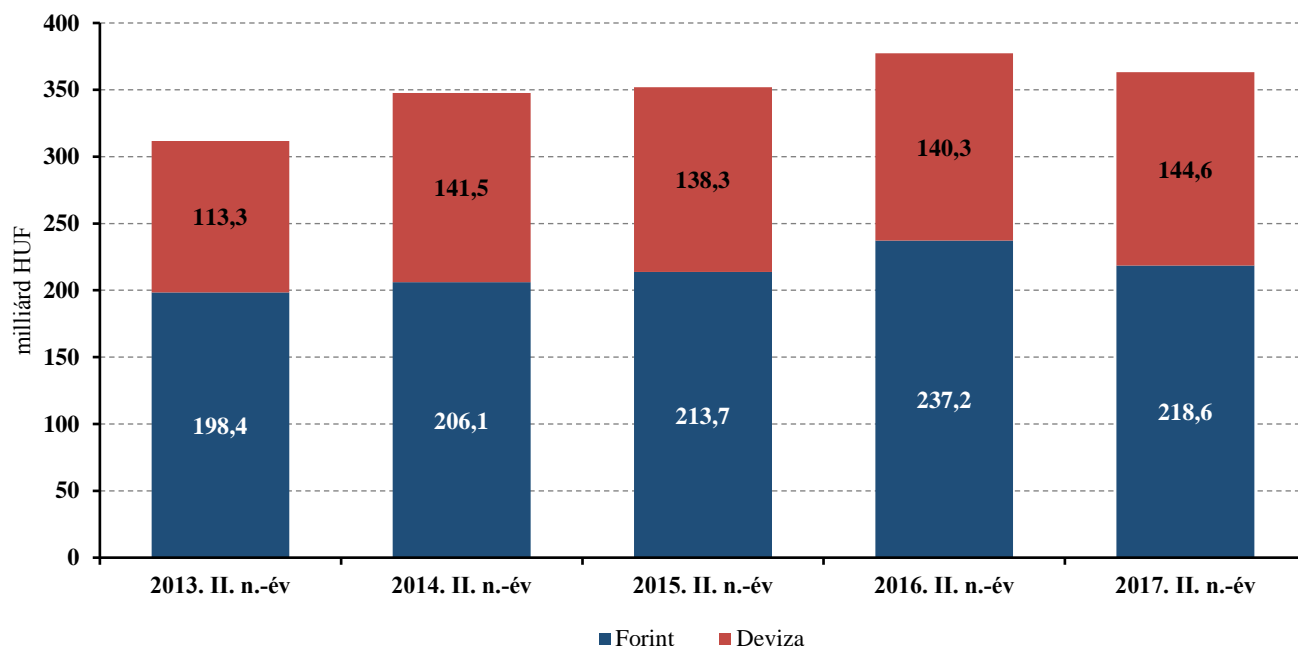
10. ábra: **A mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási forma szerint 2017. II. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállományának nagysága meghaladta a mezőgazdasági társas vállalkozások hitelállományát, így a 2013-ban és 2014-ben meglévő 1–30 milliárd forint közötti különbség továbbra is az élelmiszeripar javára áll fenn. A hitelállomány 363,2 milliárd forint volt 2017. második negyedév végén, azaz 3,8 százalékkal csökkent az

előző év ugyanezen időszakához viszonyítva (377,4 milliárd forint). A forintalapú hitelek 7,8 százalékkal 218,6 milliárd forintra csökkentek, a devizahitelek értéke 3,1 százalékkal 144,6 milliárd forintra nőtt az előző év második negyedévéhez képest (11. ábra).

11. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállományának forrás szerinti megoszlása és alakulása

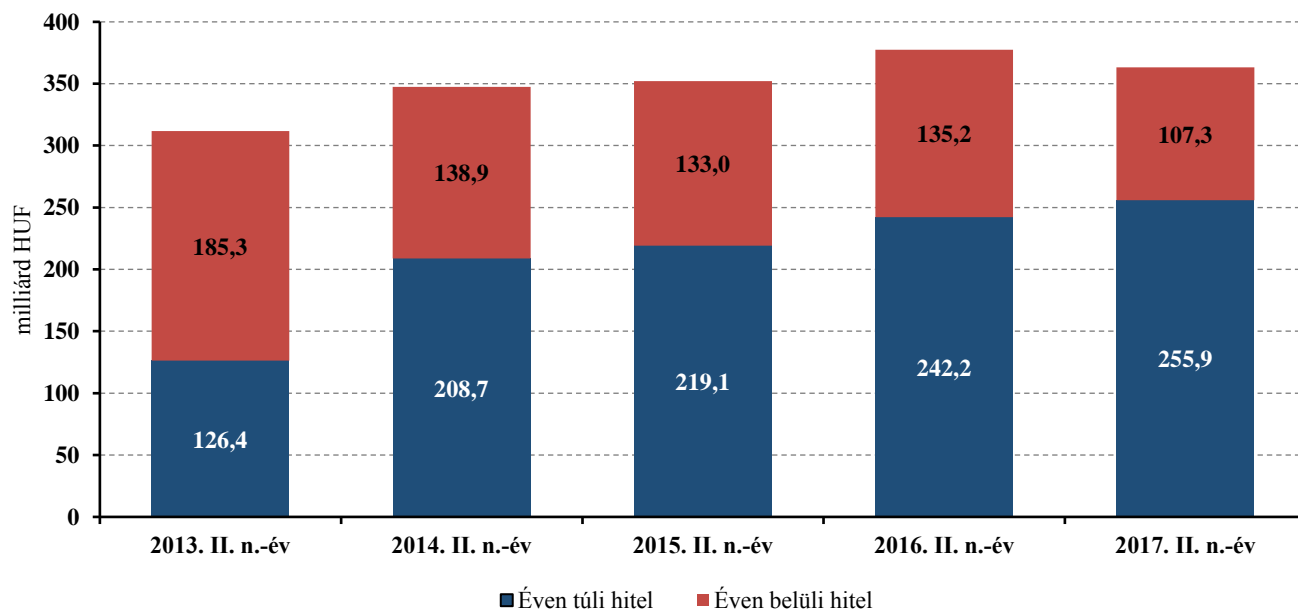

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A társas vállalkozásoknál az éven túli hitelek állománya fokozatosan emelkedett 2017 második negyed-évére, vagyis 5,7 százalékkal, 242,2 milliárd forintról

255,9 milliárd forintra nőtt az előző év ugyanezen értékéhez képest. Az éven belüli hitelek értéke 20,7 százalékkal maradt el a 2016. második negyedévi értéktől, azaz 107,3 milliárd forintra mérséklődött (12. ábra).

12. ábra: Az élelmiszeripari társas vállalkozások teljes hitelállománya lejáratí idő szerint

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A Földművelésügyi Minisztérium adatai alapján az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is az éven túli hitelek túlsúlya jellemző (52,8 százalék), ugyanakkor

az éven belüli hitelek is jelentős részt (32,2 százalék) képviseltek a 335,4 milliárd forintnyi élelmiszeripari hitelállományból 2017. második negyedév végén. A

beruházási hitelek értéke 1,9 százalékkal 117,1 milliárd forintról 119,3 milliárd forintra emelkedtek, a hosszú lejáratú forgóeszközhitelk ellenben 8,2 százalékkal 62,9 milliárd forintról 57,7 milliárd forintra csökkentek 2017 második negyedévének végére. Az

egyéb forint- és devizahitelek 15,0 százalékos részarányt jelentettek a teljes élelmiszeripari hitelállományból. A piaci hitelek 179,7 milliárd forintot tettek ki, ami a teljes hitelállomány 53,6 százalékát adta (14. táblázat).

14. táblázat: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya hitelcél szerint a kiemelt szakágazatokban 2017. II. negyedév végén**

milliárd HUF					
Szakágazat	Összesen	Ebből:			
		beruházási hitelek	hosszú lejáratú forgóeszközhitelk	folyószámlahitelek	éven belüli hitelek
Összesen	335,4	119,3	57,7	42,7	65,4
Ebből:					
Húsfeldolgozás, tartósítás	49,8	29,0	8,9	4,3	3,5
Baromfihús feldolgozása, tartósítása	23,1	10,0	6,1	2,4	2,5
Hús-, baromfihús-készítmény gyártása	18,8	16,4	0,6	1,1	0,0
Gyümölcs-, zöldséglé gyártása	4,2	2,0	0,3	0,3	0,1
Egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, tartósítás	50,2	12,2	13,9	3,3	14,5
Olaj gyártása	4,8	0,2	0,0	3,2	1,4
Tejtermék gyártása	13,2	3,8	3,5	3,3	2,2
Malomipari termék gyártása	24,5	2,4	4,6	8,6	5,7
Kenyér, friss pékáru gyártása	13,1	3,5	2,2	2,4	3,3
Tésztafélék gyártása	9,2	3,2	0,4	0,6	2,5
Tartósított lisztes áru gyártása	3,4	1,8	0,9	0,2	0,0
Haszonállat-eledelel gyártása	14,8	0,9	3,6	0,4	5,0
Hobbiállat-eledelel gyártása	6,6	2,8	0,2	0,1	0,3

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A legnagyobb hitelállománnyal, 50,2 milliárd forinttal az egyéb gyümölcs-, zöldségfeldolgozással és tartósítással foglalkozó szakágazat rendelkezett. Ezt követték a húsfeldolgozással és tartósítással foglalkozó vállalkozások 49,8 milliárd forinttal (14,8 százalék), amelynek nagy részét beruházási és hosszú lejáratú forgóeszközhitel formájában vették fel. A malomipari termék gyártására, a baromfihús feldolgozására és -tartósítására szakosodott ágazatok, továbbá a hús-, baromfihús-készítmény gyártása 19,8 százalékos (66,5 milliárd

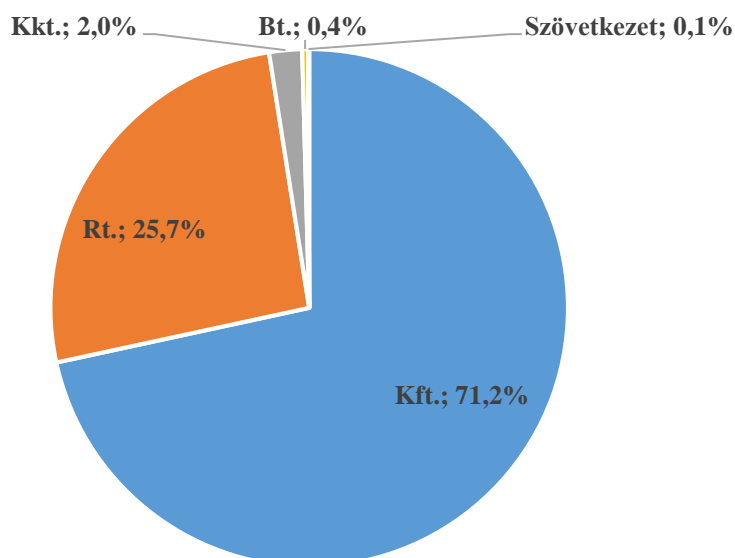
forint) részesedéssel bírtak a teljes hitelállományból. Figyelemreméltó, hogy a takarmány gyártásán belül a haszonállateledelel-gyártás által felvett hitelek is előkelő helyen (4,4 százalék) szerepeltek a teljes hitelállományon belül (14. táblázat).

Az élelmiszeripari társas vállalkozásoknál is a kft.-k és rt.-k hitelállománya a legjelentősebb, részesedésük közel 100 százalék volt (96,9 százalék) volt 2017. második negyedév végén. Legkisebb hitelállománnyal

a szövetkezők és bt.-k rendelkeztek, hitelfelvevő ké-

pességüket a kedvezményes élelmiszeripari hitelpro-
gramok erősíthetik a jövőben (13. ábra).

13. ábra: **Az élelmiszeripari társas vállalkozások hitelállománya gazdálkodási formák szerint 2017. II. negyedév végén**

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Kedvezményes finanszírozás a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

A kedvezményes finanszírozású konstrukciók célja elsősorban az, hogy fejlesztési, kitörési esélyt adjanak az átlag alatti jövedelmezőségű mezőgazdasági ágazatoknak (elsősorban az állattenyésztési és egyes kertészeti ágazatoknak) szektornak olyan hitelek segítségével, amelyek alacsony kamata a mezőgazdaság és az élelmiszeripar esetében is biztosítja a beruházások megtérülését, másrészt hosszú távú forgótőkét nyújtson a tőkehiányos ágazatnak. A Földművelésügyi Minisztérium (FM) az ágazatok kedvezményes finanszírozását alapvetően az MFB által működtetett kedvezményes hitelkonstrukciókkal, valamint a költségvetési kamat- és/vagy kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programokkal igyekszik biztosítani, amelyeket a 2013-ban elindított Növekedési Hitelprogram is kiegészített. E kedvezményes eszköztárra támaszkodva a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások a következő hitelprogramokban részesülhettek:

- a Magyar Fejlesztési Bank Zrt. (továbbiakban: MFB Zrt.) által működtetett kedvezményes agrárfinanszírozási programok;
- költségvetési kamat- és/vagy kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok;
- az MNB által 2013. június 1-jén elindított Növekedési Hitelprogram;
- az MNB által 2015. március 16-án elindított Növekedési Hitelprogram+;
- az MNB által 2016. januárban elindított Növekedéstámogató Program (lásd részletesen az NHP Hitelprogramon belüli fejezet);
- döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok.

MFB-hitelprogramok

Az MFB Zrt. által működtetett agrárfinanszírozási programok közös eleme a szektorális irányultság, amelynek alapján biztosított, hogy a program forrásait csak a megcélzott hitelfelvevői kör veheti igénybe a feltételrendszerben meghatározott célra, továbbá az

MFB Zrt. által felszámított kedvezményes kamat a hitelprogramok esetében a bevont devizaforrások és a forint piaci kamatszintjének különbözetén alapszik. A hitelprogramok forinthitelre devizakamatot számítanak fel, és amennyiben az MFB Zrt.-nek ebből vesztesége származik, a központi költségvetés egy árfolyamgarancia-megállapodás alapján a bank számára megtéríti ezeket a veszteségeket.

Az MFB Zrt.⁵ a Földművelésügyi Minisztériummal (FM) történő együttműködésben 2015-ben három hitelprogramot – MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020, MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 – indított, amelyekből közvetlenül vagy közvetítőkön keresztül 2016-ban és 2017-ben is részesültek a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások. Az MFB Zrt. a forgóeszköz-hitelprogramokkal alapvetően az agrárium három szegmensét célozta meg: mezőgazdasági termelés (kiemelten az állattenyésztés versenyképességének növelése), forgóeszközhitel biztosítása a zöldség-gyümölcs termelői csoportoknak, termelői szervezeteknek, illetve az élelmiszeripar versenyképességének növelése. A forgóeszköz-hitelprogramok keretében összesen 29 milliárd forint hitelösszeg áll a vállalkozások rendelkezésére. A hitelprogramok a piacon elérhető egyik legalacsonyabb kamatú, államilag támogatott agrárforgóeszközhitel konstrukcióknak minősülnek.

A 6 milliárd forint keretösszegű (amelyből 4 milliárd forint a nagy- és középvállalatok, 2 milliárd forint a kis- és mikrovállalkozások számára elkülönítve) MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020 az élelmiszeripari vállalkozások – maximum 6 éves lejáratú – forgóeszköz-financezírozása által segíti elő az élelmiszeripar versenyképességét. Felhasználható forgóeszközhitel kiváltására is. A vállalkozások által felvehető hitel összege 50–500 millió forint között lehet, aminek éves kamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalék hitelintézeti kamatfelár. Az FM a hitelprogramhoz 60 százalékos, de maximum 4 százalékpontos költségvetési kamattámogatást biztosít csekély összegű támogatásként. A hitel éves kamata így mintegy 2,2 százalék körül alakult.

Az **MFB TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram 2020** összesen 8 milliárd forint keretösszegben, 2–7 éves futamidejű forgóeszközhitelt (forgóeszköz beszerzésére) biztosít a zöldség- és gyümölcstermékpályán

⁵ Az elmúlt években a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalkozások számára elérhető programokról (közvetlenül vagy közvetve az agráriumhoz

kapcsolódva) bővebb információ a Pénzügyi Hírlévl korábbi számaiban található.

működő termelői szervezeteknek és előzetesen elismert zöldség-, gyümölcstermelői csoportoknak, az egyéb mezőgazdasági és erdészeti termékpályán működő, minősített elismeréssel rendelkező termelői csoportoknak. A felvehető hitel összege 50–250 millió forint lehet, aminek kamata 3 havi EURIBOR + RKAF⁶ + legfeljebb 3 százalékpont/év. Ezen hitelprogram keretében felvett hitelekhez, hasonlóan az MFB Élelmiszeripari Forgóeszköz Hitelprogram 2020-hoz, az FM 60 százalékos kamattámogatást biztosít, így a hitelek éves kamatlába mintegy 2 százalékos szint körül alakult.

A 15 milliárd forintos keretösszegű **MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020** a mezőgazdasági termékek elsődleges előállításával, halgazdálkodással foglalkozó vállalkozások, továbbá a baromfi, nyúl, sertés és szarvasmarha állattenyésztési ágazatban tevékenykedő termeltetők számára nyújt maximum 6 éves futamidejű hitelt. A hitel összege 1–50 millió forint (termeltetők esetében maximum 500 millió forint) lehet, aminek hitelkamata 3 havi EURIBOR + RKAF + legfeljebb 3,5 százalékpont/év (így a kamattámogatás figyelembevételével a hitel éves kamata jelenleg 2 százalékpont körül alakul). Az FM ehhez a hitelprogramhoz is 60 százalékos kamattámogatást biztosít, így a hitelek éves kamatlába mintegy 2,2 százalékpont körül alakult.

Az **MFB-NHP Földvásárlási Hitelprogram célja**, hogy segítse az árverés útján értékesített állami tulajdonú földek megvásárlását. A hitelszerződés 15. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya a mezőgazdaságban, 2017. június 30.**

milliárd HUF					
Megnevezés	Szántóföldi	Kertészet	Állattenyésztés	Egyéb	Összesen
Egyéni gazdaságok	63,3	7,2	7,0	1,5	79,0
Társas vállalkozások	24,4	2,1	7,3	7,5	41,3
ebből					0,0
<i>Mikrovállalkozás</i>	20,3	2,0	6,2	4,7	33,2
<i>Kisvállalkozás</i>	1,1	0,0	0,5	0,5	2,2
<i>Középvállalkozás</i>	1,5		0,5	0,3	2,4
<i>Nagyvállalkozás</i>	1,6		0,0	2,0	3,6
<i>Nem besorolható*</i>	0,5	0,0		0,0	0,5
Összesen	88,2	9,3	14,2	9,0	120,8

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

⁶ Az RKFA az MFB refinanszírozási kamatfelára, amelynek mértéke évente változó.

megkötésére eredetileg 2016. december 31-ig volt lehetőség, de a program keretében szerződéskötésre legkésőbb 2017. március 28-ig kerülhetett sor. A hitelkeret összege 150 milliárd forint, amit a kormány február végén megemelt, így az éven túli lejáratú forintalapú beruházási hitel összege 250 milliárd forintra nőtt. A felvehető hitel összege minimum 3 millió forint, a maximális hitelérték pedig a 300 millió forintot nem haladhatja meg (ügyletenként sem). A hitel futamideje legfeljebb 20 év, 0–10 év között fix 1,95 százalékpont/év kamatozású.

A mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazat vállalkozásaihoz kihelyezett kedvezményes hitelek állománya 2017. június 30-án 129,6 milliárd forintot tett ki. Ebből a mezőgazdaság 93,2, az élelmiszeripar 6,8 százalékos részesedéssel bírt. A társas vállalkozások a fennálló kedvezményes hitelek teljes összegéből 38,5 százalékkal, az egyéni gazdaságok 61,1 százalékkal részesedtek 2017. második negyedév végén. A nem besorolható kategória részesedése 1 százalékpont alatti volt.

A szántóföldi növénytermesztő gazdaságok a teljes mezőgazdasági hitelállományból jelentős részesedést, 73,0 százalékpontot szereztek. Az állattenyésztéssel foglalkozók 11,8 százalékpontot, a kertészeti tevékenységet folytató vállalkozások 7,7 százalékpontot vettek igénybe (15. táblázat), míg az egyéb szakágazati kategóriába tartozó vállalkozások részesedése 7,5 százalékpont volt az aktuális negyedévben. Az egyes ágazatokban megfigyelhető jelentős emelkedést elsősorban az MFB-NHP Földhitel Hitelprogram kihelyezése segítette.

Az élelmiszeripari vállalkozások fennálló kedvezményes hiteleinek értéke 8,8 milliárd forint volt 2017 második negyedévének végén, amely elmaradt az egy évvel korábbitól. A hitelállományon belül a legnagyobb arányban a nagy- és kisvállalkozások hitelállománya csökkent. A nagyvállalkozások részesedése a teljes állomány 44,3 százalékát tette ki. A középvállalkozások

részesedése 17,1 százalék, a kisvállalkozásoké 30,1, a mikrovállalkozásoké 6,7 százalék volt. A mezőgazdasági ágazat kedvezményes hitelállománya 13,8-szorosa volt az élelmiszeripari ágazat fennálló kedvezményes kamatozású hitelállományának (16. táblázat).

16. táblázat: **Az MFB-hitelek fennálló állománya az élelmiszeriparban, 2017. június 30.**

milliárd HUF

Megnevezés	Hitelek
Egyéni gazdaságok	0,2
Társas vállalkozások	8,6
ebből	
<i>Mikrovállalkozás</i>	0,6
<i>Kisvállalkozás</i>	2,6
<i>Középvállalkozás</i>	1,5
<i>Nagyvállalkozás</i>	3,9
<i>Nem besorolható*</i>	0,0
Összesen	8,8

Megjegyzés: a csillaggal jelölt kategória tartalma: nem besorolható, nem ismert, felszámolás miatt nem besorolható és nonprofit vállalkozások.
Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A Kiegészítő táblák között a 20. és 21. táblázat tartalmazza az MFB Zrt. különböző agráriumot célzó hitelprogramjai keretében kihelyezett állományok adatait, amelyek közül kiemelhető a Sikeres Magyarországért

Agrár Fejlesztési Hitelprogram és a Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II. keretében nyújtott 28,6 milliárd forintos jóváhagyott hitelállomány.

Kedvezményes EXIM-konstrukciók

A Magyar Export-Import Bank Zrt. (Eximbank) és a Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (MEHIB) célja, hogy a magyar exportőrök számára hatékony finanszírozási és biztosítási konstrukciókat szolgáltatson. Az integrált keretek között működő bank és biztosító feladatát közös szervezetben és megjelenéssel, EXIM elnevezéssel végzi. Az EXIM arra törekszik, hogy lefedje az exporttevékenység teljes vertikumát a beszerzéstől a termelésen át az értékesítési folyamat támogatásáig.

Az Eximbank export-előfinanszírozó termékeivel az exportteljesítést megelőző időszakra nyújt finanszírozást közvetlenül az exportőrök és beszállítók részére, illetve közvetett módon, hitelintézeteken keresztül refinanszírozási hitel formájában. Az exportutófinanszírozás az exportteljesítést követő időszakot jelenti, lehetőséget teremtve az exportőrnek, hogy a vevője részére halasztott fizetési feltételeket biztosíthasson, miközben a teljesítést követően azonnal hozzájut annak ellenértékéhez. A rövid lejáratú hitelek 6–24 hónap, a közép-/hosszú lejáratú hitelek 2–5 év futamidejűek.

Feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁷ előállító vállalkozások (exportőrök vagy közvetlen beszállítók) számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- kedvezményes kamatozású, rövid lejáratú (6–24 hónap) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) export-előfinanszírozó hitelek beruházásra és forgóeszköz-finanszírozásra;
- kedvezményes kamatozású, közép-/hosszú lejáratú (2–5 év) vevőhitel a külföldi vevő meghittelezésére;
- versenyképesség-növelő belföldi forgóeszköz- és beruházási hitel, melynek nem feltétele az export;

- rövid, illetve közép-/hosszú lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékesége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Nem feldolgozott mezőgazdasági termék(ek)et⁸ előállító vállalkozások számára rendelkezésre álló konstrukciók:

- kedvezményes kamatozású, rövid lejáratú (6–24 hónap közötti futamidejű) export-előfinanszírozó hitelek forgóeszköz-finanszírozásra exportőrök beszállítói, illetve olyan exportőrök számára, amelyek termelői, illetve integrátorként termeltetői tevékenységet végeznek;
- rövid lejáratú biztosítások a halasztott fizetésben rejlő fizetési kockázat, illetve a magas kockázatú országok kereskedelmi és politikai kockázatának lefedésére;
- követelésvásárlás, faktoring: halasztott fizetésű megállapodásnál az eladó a számla esedékesége előtt hozzájuthat az áru ellenértékéhez.

Az Eximbank által agrárvállalkozások részére nyújtott exportösztönző hitelek értéke 2017. június 30-án az előző negyedévhez képest több mint 30 milliárd forinttal 124,2 milliárd forintra nőtt, ami figyelemreméltó, tekintve hogy az élelmiszeripari hitelek állománya csökken. A hitelállomány 94,3 százaléka az élelmiszeripari, 5,7 százaléka pedig a mezőgazdasági társas vállalkozások tevékenységét ösztönözte.

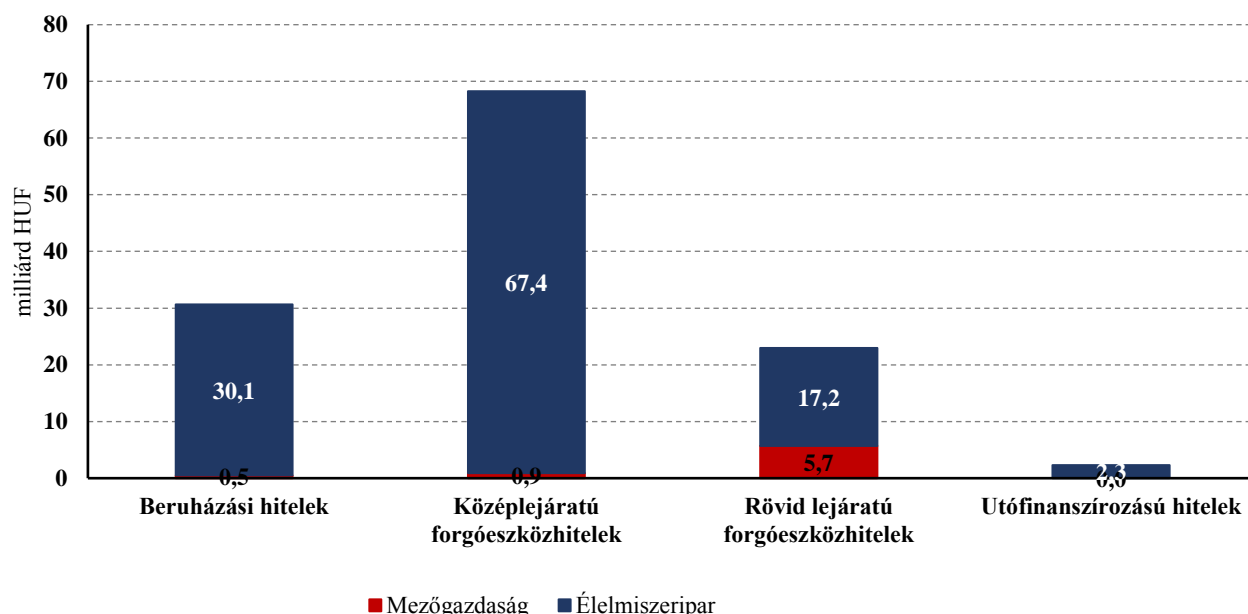
A fennálló hitelállomány nagy része (98,1 százalékban) export-előfinanszírozási hitel volt, az utófinanszírozási hitelek aránya alig 1,9 százalékot tett ki. A közép- és rövid lejáratú forgóeszközhitelek egymáshoz viszonyított aránya közelítette a kétharmad-egy-harmadot. Az előfinanszírozású hiteleknél a forgóeszközhitelek domináltak (73,5 százalék), a beruházási hitelek részesedése a teljes állomány 24,7 százalékát adta (14. ábra).

⁷ Feldolgozott mezőgazdasági termék alatt a Földművelésügyi Minisztérium által készített listán szereplő termékeket kell érteni.

⁸ Feldolgozatlan mezőgazdasági terméket termelő tevékenységet és/vagy integrátorként termeltetői tevékenységet folytat valamilyen arányban az a

vállalat, amelyik nyilatkozatban elismeri az EXIM számára, hogy a megelőző lezárt üzleti évben valamekkora árbevételre tett szert a saját maga által megtermelt, feldolgozatlan mezőgazdasági termékek exportpiacon történő értékesítésével. Finanszírozás ezen összeg erejéig nyújtható.

14. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és ágazat szerint 2017. június 30-án

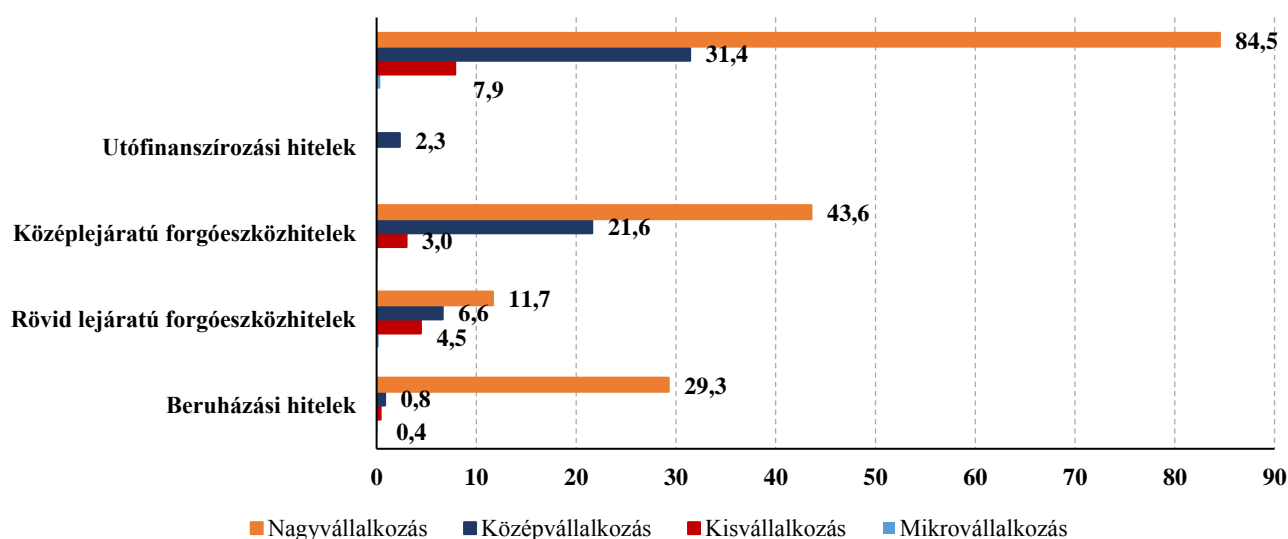

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EXIM exportösztönző hiteleit elsősorban a nagy- és a középvállalkozások vették igénybe (15. ábra). A nagyvállalkozások forgóeszközhitelein belül a középlejáratúak 43,6 milliárd forintot, a rövid lejáratúak 11,7 milliárd forintot jelentettek. A középvállalkozások közép- és rövid lejáratú hitelállománya 31,0 százalékos

részarányt képviselt a teljes állományból. A kisvállalkozások elsősorban középlejáratú forgóeszközhitelt vettek fel, a mikrovállalkozások hitelállományának nagysága 360 millió forint volt.

15. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban lejárat és méret szerint 2017. június 30-án

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

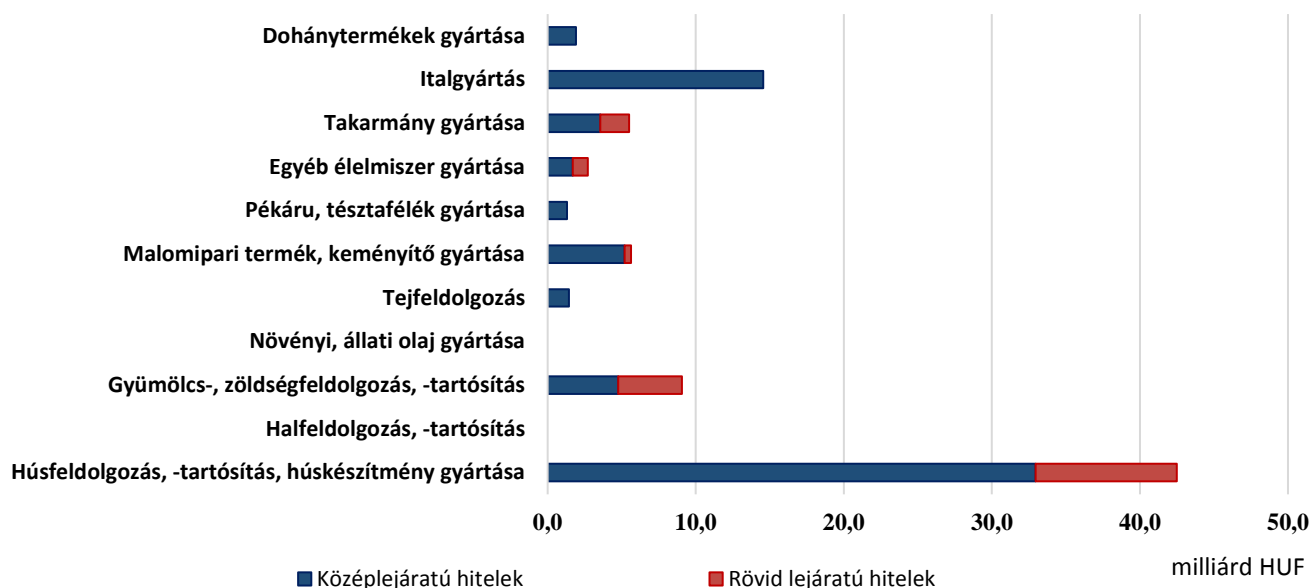
Az exportösztönző hitelek tekintetében a húsfeldolgozással foglalkozó alágazat érdemel kiemelés,

valamint a gyümölcs-, zöldségfeldolgozás, -tartósítás,

az italgyártás, a takarmánygyártás és a malomipari termék, keményítő gyártás, amely szegmensek az élelmiszeripar exportösztönző hiteleinek 87,9 százalékát tudhatták magukénak. A többi al- és szakágazat részesedése együttesen mintegy 7,9 milliárd forintot jelentett. A húsfeldolgozás, -tartósítás, húskészítmény gyártása alágazat önmagában az összes felvett hitelből

35,7 százalékot képviselt, azon belül is a középlejáratú hitelek dominanciája volt megfigyelhető. Az italgyártással foglalkozó üzemeknél szintén a forgóeszközhi-telek voltak a népszerűbbek, ahol a középlejáratú export-előfinanszírozási hitelek több mint tizennégyszer nagyobb arányban fordultak elő (16. ábra).

16. ábra: **Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek állománya az élelmiszeriparban lejárat és szakágazatok szerint 2017. június 30-án**

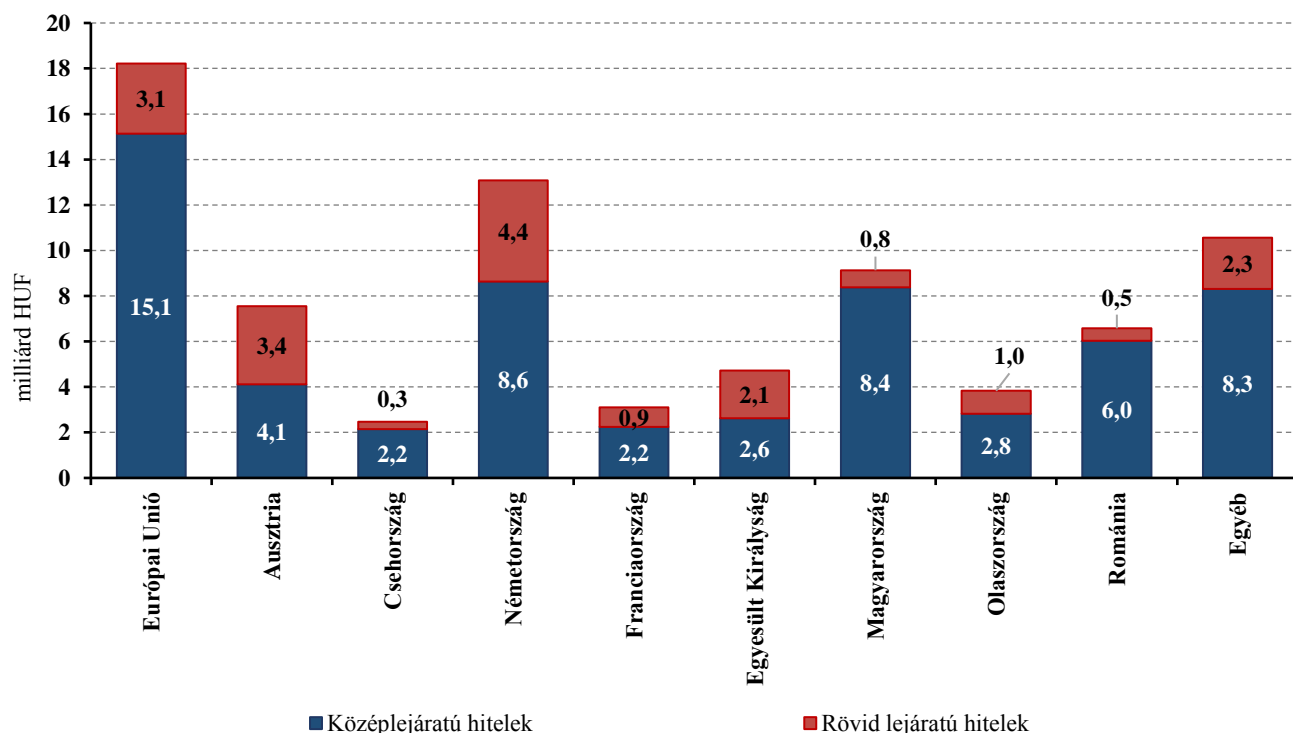

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A szóban forgó hitelek jelentős része az Európai Unióba irányuló exportot segítette (88,4 százalék), az unióon kívüli külpiaci értékesítés céljából 14,4 milliárd forintot vettek fel a vállalkozások. Itt is a forgóeszköz-hitelek nagysága volt jelentősebb, azon belül is a középlejáratúaké. Az Európai Unióon belül a meghatározó célszágok Németország, Magyarország és Ro-

mánia voltak, az ezekbe az országokba irányuló exportot segítő hitelek összességében a teljes hitelállomány 40,8 százalékát jelentették. A hazai vállalkozások bel-földi beruházási és forgóeszközcélú finanszírozását (NHP és versenyképességet javító hitelek) 8,4 milliárd forint értékű középlejáratú hitel és 0,8 milliárd forint értékű rövid lejáratú forgóeszközhitel szolgálta (17. ábra).

17. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Unió belül 2017. június 30-án

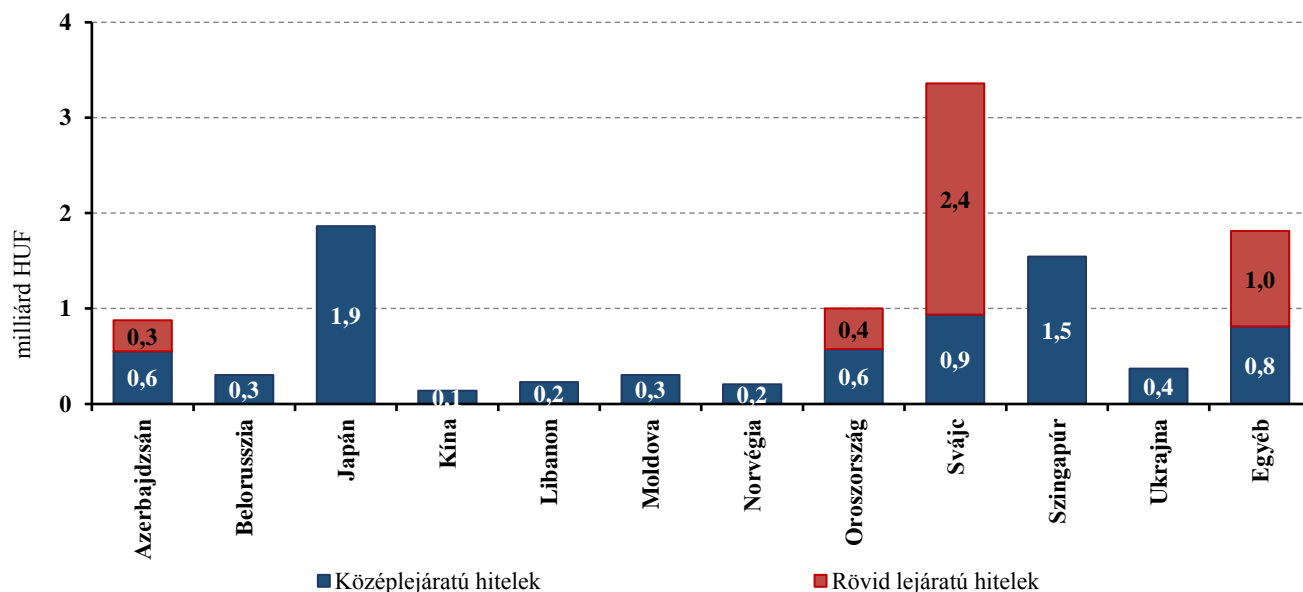

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az Európai Unió kívüli országok közül az exportösztönző hitelek szempontjából Svájc, Szingapúr, Japán és Oroszország voltak a legjelentősebbek, összességében a teljes hitelállomány több mint 6,3 százaléka

az ezekbe az országokba irányuló exportot finanszírozta. Az Európai Unió kívüli és belüli országoknál is a középlejáratú forgóeszközök túlsúlya volt jellemző 2017 második negyedében (18. ábra).

18. ábra: Az Eximbank által finanszírozott exportösztönző hitelek az élelmiszeriparban lejárat és főbb célországok, relációk szerint az Európai Unió kívül 2017. június 30-án

Forrás: Az Eximbank adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

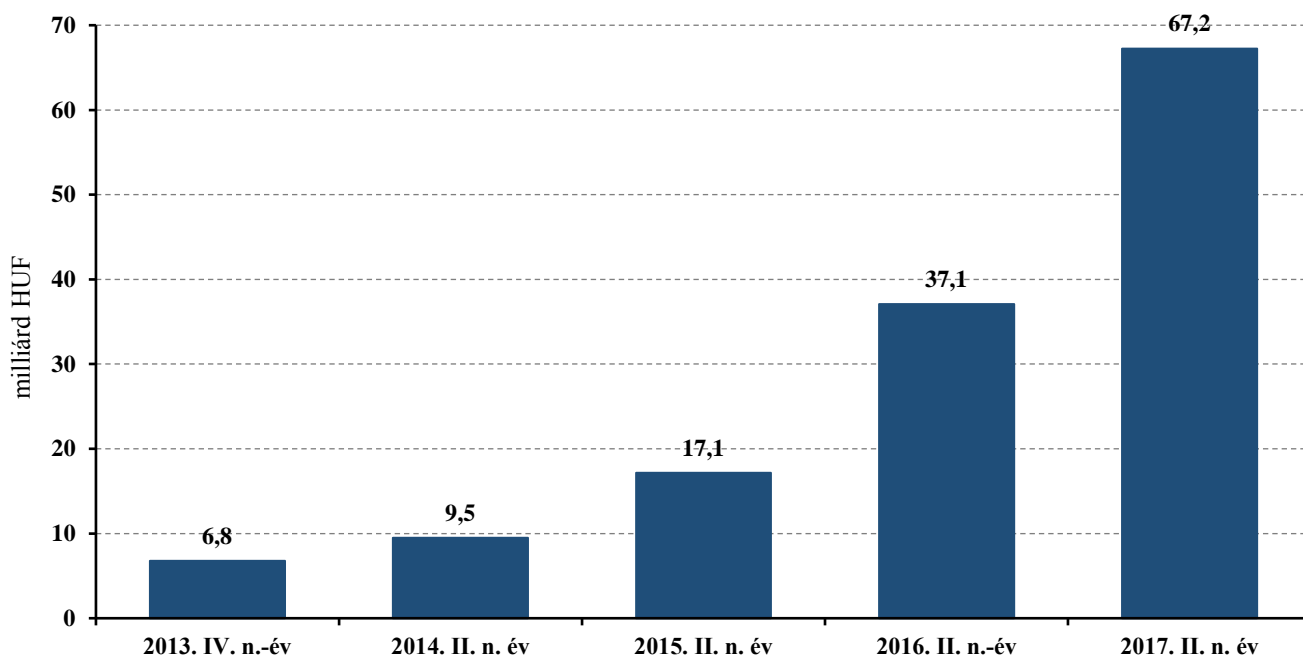
Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel

A magyar agrárium rövid távú finanszírozásának stabilabbá tételét is szolgálja a Széchenyi Kártya Program, ami 2011-től érhető el az agrárvállalkozások számára. Az Agrár Széchenyi Kártya (ASZK) Folyószámlahitel a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban dolgozó társas vállalkozásoknak, szövetkezeteknek és egyéni gazdaságoknak/vállalkozásoknak (őstermelőknek, családi gazdaságoknak) biztosít kedvezményes feltételekkel, állami kamat- és kezességdíj-támogatás mellett folyószámlahitelt. A Földművelésügyi Minisztérium a program keretében továbbra is évi 4 százalékpont kamattámogatást és 80 százalékos garanciadíj-támogatást nyújt. A Széchenyi Kártya Folyószámlahitel feltételei 2017 augusztusának végén 100 millió forint

módosultak, és a korábbi 50 millió forintig járó kezességi díjtámogatás már a teljes hitelösszegre vonatkozik. Ezáltal az agrárium szereplői az olcsóbb hitelekkel könnyebben juthatnak forrásokhoz. A Program keretében összesen 1 841 milliárd forint hitelösszeg került kihe-lyezésre, 258 ezer létrejött hitelszerződéshez kapcsolódóan az elmúlt 15 évben.

A mezőgazdasági és az élelmiszeripari vállalkozások 87,3 milliárd forint értékben nyújtottak be ASZK-hiteligényt, ebből ténylegesen 7944 db szerződés realizálódott 67,2 milliárd forint értékben. Az aktuális negyedévi leszerződött hitelállomány értéke közel kétszerese (1,8) volt a 2016. év második negyedévi 37,1 milliárd forintnak. Az ASZK-hitelállomány népszerűségét mutatja, hogy a növekedés dinamikája évről évre emelkedik (19. ábra).

19. ábra: A ténylegesen leszerződött Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitelhez kapcsolódó hitelkeretösszeg kumulált nagyságának alakulása

Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A leszerződött folyószámlahitel-keret 92,7 százalékát, azaz 62,3 milliárd forintot a mezőgazdasági szektor vállalkozásaihoz helyezték ki, ami 8,6 milliárd forinttal több az előző negyedévi összegnél.

A mezőgazdasági tevékenységet folytató gazdálkodók körében nyújtott hitel közel felét (46,5 százalék) a családi gazdaságok kapták, a társas vállalkozásoknál a mikrovállalkozásokhoz a hitelek további 17,7 százaléka tartozott az aktuális negyedév végén.

A szántóföldi növénytermesztéssel foglalkozó vállalkozások részesedése az ágazati hitelkeretből 55,9 százalékot tett ki, amely az előző negyedévhez képest hasonló arányt jelent. A kertészeti szakágazat hitelkerete továbbra is 7,8 százalék volt, az egyéb és az állattenyésztéssel foglalkozók 17-19 százalékkal részesedtek a mezőgazdaságban igényelt folyószámlahitel-keretből 2017. második negyedév végén.

Az élelmiszeripari ágazat vállalkozásainak folyószámlahitel-állománya az előző negyedévhez képest

2,0 milliárd forinttal 4,9 milliárd forintra nőtt. Az ágazatban a társas vállalkozásokhoz a ténylegesen leszerződött összeg 78,3 százaléka, azon belül a szerződött hitelösszeg közel fele (49,3 százalék) a mikrovállalkozásokhoz került. Az egyéni vállalkozók számára biztosított hitelkeret 0,8 milliárd forint volt az aktuális negyedévben, ami az ágazat teljes hitelállományának 16,4 százalékát tette ki (17. táblázat).

17. táblázat: **Az Agrár Széchenyi Kártya Folyószámlahitel-keret összegének kumulált nagysága (ténylegesen leszerződött összeg) a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, 2017. II. negyedév**

milliárd HUF

Ágazat	Egyéni				Társas			
	őstermelő	egyéni vállalkozó	családi gazdaság	összesen	mikrovállalkozás	kisvállalkozás	középvállalkozás	összesen
Mezőgazdaság ebből	3,4	13,4	29,0	45,8	11,1	5,0	0,5	16,6
Állattenyésztés	0,7	3,1	3,0	6,9	2,5	1,3	0,5	4,3
Egyéb	0,3	3,0	3,5	6,8	3,0	1,8	0,0	4,8
Kertészet	0,5	1,3	2,1	3,9	0,6	0,3	0,0	0,9
Szántóföldi növénytermesztés	1,9	5,9	20,4	28,2	5,0	1,6	0,0	6,6
Élelmiszeripar	0,1	0,8	0,2	1,1	2,4	1,3	0,1	3,8
Összesen	3,5	14,2	29,2	46,9	13,5	6,3	0,6	20,4

Megjegyzés: az „Egyéb” kategóriába az alábbi ágazatok tartoznak: Növényi szaporítóanyag termesztése; Vegyes gazdálkodás; Növénytermesztési szolgáltatás; Állattenyésztési szolgáltatás; Betakarítást követő szolgáltatás; Vetési célú magfeldolgozás; Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás; Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység; Fakitermelés; Vadon termő egyéb erdei termék gyűjtése; Erdészeti szolgáltatás.

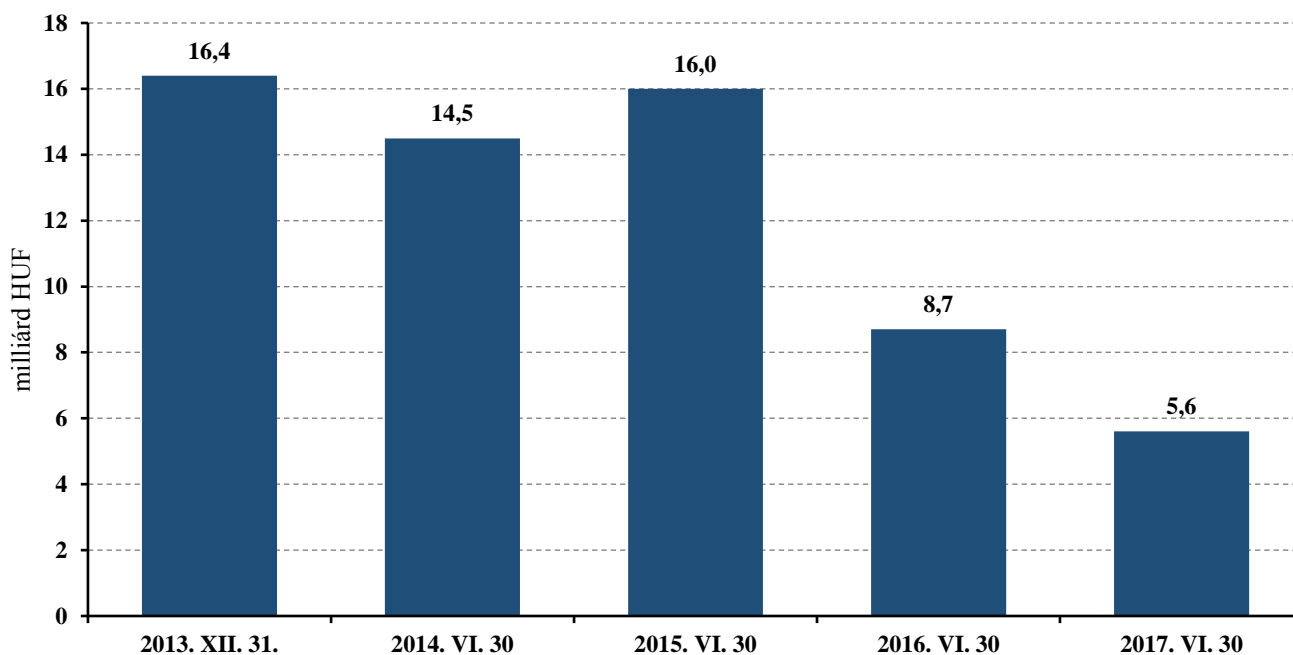
Forrás: KAVOSZ-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Költségvetési kamat- és kezési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok

A kamattámogatás és állami kezességvállalás melletti (érvényben lévő és kifutó) hitelprogramokról az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Program (továbbiakban: OSAP) gyűjt adatokat. A döntően Magyarország uniós csatlakozása előtt bevezetett, kamattámogatás és esetenként állami kezességvállalás mellett működő, jelenleg már kifutó hitelprogramok kint lévő

állománya 5,6 milliárd forint volt 2017. második negyedév végén (nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást) (20. ábra). A legjelentősebb hitelállományok a birtokfejlesztési hiteleknel (25/2004. III. 3.; illetve 17/2007. III. 23. FVM-rendelet) és a családi gazdálkodók kedvezményes hiteleinél (317/2001. XII. 29. Kormányrendelet) mutatkoznak. A hitelállományhoz kapcsolódó kezességvállalás 32 millió forint volt az aktuális negyedév végén.

20. ábra: **Kifutott kamattámogatott hitelek és kölcsönök állományának alakulása 2013. december 31. és 2017. június 30. között**

Megjegyzés: az ábra a régi, kifutó hitelállomány értékeit tartalmazza, nem beleértve a 114/2008. (IX. 5.) FVM rendelet alapján nyújtott beruházási és lízing-kamattámogatást.

Forrás: FM-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A költségvetési kamat- és kezelési díjtámogatással működő egyéb agrárfinanszírozási programok közül a jelenleg felfüggesztés alatt álló beruházási hitelkamat- és lízingdíj-támogatást nyújtó 114/2008. (IX. 5.) FVM-rendelet alapján kibocsátott hitelállomány a negyedik

negyedév végén 2,5 milliárd forint volt. A programhoz kapcsolódóan 2017 második negyedévében 91,6 millió forint kamattámogatást (1125 szerződés alapján) fizettek ki.

Növekedési Hitelprogram

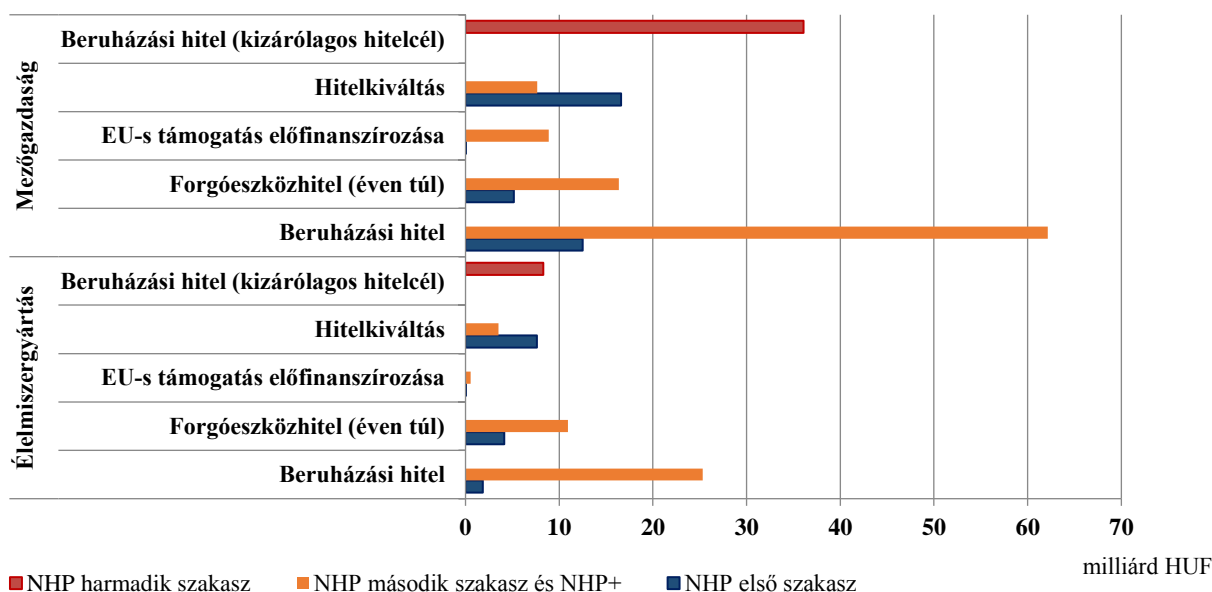
A Magyar Nemzeti Bank 2013. június 1-jén indította el a Növekedési Hitelprogram három pillérből álló első szakaszát 750 milliárd forintos keretösszeggel. 2013. október 1-jén elindult az NHP két pillérből álló II. szakasza 500 milliárd forintos keretösszeggel (amelyet 1000 milliárd forintra bővítettek), azzal a kitéttel, hogy igény esetén a keretösszeg felemelhető 2000 milliárd forintra. A meghosszabbított NHP második szakasza 2015 végéig nyújtott rendkívül kedvező finanszírozási forrást a konstrukciót igénybe vevő vállalkozásoknak, köztük az agrárvállalkozásoknak is. Az MNB 2016 januárjától elindította a Növekedéstámogató Programot, amely az NHP fokozatos kivezetését segítette az NHP III. szakasza, a hitelezést másképpen ösztönző jegybanki eszközök mellett. 2017. március 31-én lezárult a Növekedési Hitelprogram (NHP), amely a kkv-hitelezés meghatározó tényezője volt az elmúlt négy évben. Az NHP harmadik szakaszában a részt vevő hitelintézetek 2017. január 1-je és március 31-e között az agrárszektorban 20,3 milliárd forint összegű megkötött szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást az MNB felé 400 ügylethez és 310 vállalkozáshoz kapcsolódóan. Ezen belül 42,4 százalékban a kisvállalkozások igényelték a hitelt, a mikro-

és közepes vállalkozások összességében 57,6 százalékos részesedéssel bírtak. Az élelmiszer- és italgártás alágazatokban 3,7 milliárd forint összegű megkötött szerződésről nyújtottak be adatszolgáltatást 53 ügylet-hez és 47 vállalkozáshoz kapcsolódóan. Ezen belül 57,4 százalékot a közepes vállalkozások képviseltek, a mikro- és kisvállalkozások összességében 42,6 százalékos részesedéssel rendelkeztek.

A fennálló mezőgazdasági hitelállományon belül a legnagyobb dominanciával a hitelkiváltás és a beruházási hitelek bírtak 2017 második negyedévében, ezt követte az EU-s támogatások előfinanszírozása, majd az éven túli forgóeszközhitel állománya (21. ábra). A beruházási és forgóeszközhitel állománya az I. szakaszban az agrárgazdaság összes hitelén belül 51,5 százalékot jelentett. A II. szakaszban a beruházási és forgóeszközhitel részesedése több mint 80 százalékot (82,6 százalék) tett ki, az élelmiszeriparban ez az arány 89,9 százalék volt. A programban a hitelkiváltás lehetősége az első szakaszban 48,4 százalékot jelentett a mezőgazdaságban, a második szakaszban csak 8,0 százalékot. Az élelmiszeriparnál ugyanez az első szakaszban 55,9, a másodikban 8,8 százalék volt az összes hitelkonstrukción belül.

Az NHP III. szakaszában a beruházási hitelek értéke a mezőgazdaságban 36,1 milliárd forint, az élelmiszeriparban 8,3 milliárd forint volt.

21. ábra: Az NHP egyes szakaszaiban nyújtott hitelek fennálló állományának alakulása a mezőgazdasági és élelmiszeripari társas vállalkozásoknál, 2017. június 30.

Megjegyzés: európai uniós hitel – uniós támogatások előfinanszírozására folyósított hitel 2017. március 31-én fennálló állomány alapján, az ágazati adat nem tartalmazza az egyéni vállalkozókat, őstermelőket és családi gazdálkodókat.
Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az NHP I. és II. szakaszában kiemelkedő érdeklődés mutatkozott az Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) és a Garantiqa Hitelgarancia Zrt. (Garantiqa) kezessége iránt. A hitelprogram nagy eredménye volt, hogy sikerült megtörni a beruházási hitelek évek óta tartó alacsony szinten való stagnálását.

Az NHP keretében 2017 második negyedévében az AVHGA és a Garantiqa által kezességvállalásban részesített hitelállomány értéke csökkent.

Az előző negyedévi állomány értékétől 6,5 százalékkal maradt el a 2017. második negyedévi 24,3 milliárd forintos összeg. Ebből a mezőgazdasági szektor vállalkozásait 2017 második negyedévének végén összesen 14,9 milliárd forinthez segítette hozzá a két garanciaszervezet, ami 8,0 százalékos csökkenést jelentett az előző negyedévhez képest. Az élelmiszeriparban a két szervezet által együttesen garantált hitel 4,0 százalékkal 9,4 milliárd forintra apadt (18. táblázat).

18. táblázat: **Az NHP garantált hitelállománya a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban**

milliárd HUF

Időszak		Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
		I. pillér összesen	II. pillér összesen	I. pillér összesen	II. pillér összesen
2014	I.	8,5	1,0	4,1	0,6
	II.	11,9	0,9	4,2	0,6
	III.	15,9	1,5	5,1	0,6
	IV.	16,4	1,5	6,4	0,9
2015	I.	17,0	1,4	6,9	1,0
	II.	17,8	1,5	7,4	0,9
	III.	19,0	2,1	7,9	1,1
	IV.	14,5	1,3	6,7	1,0
2016	I.	18,9	1,8	8,0	1,0
	II.	17,7	2,0	11,3	1,0
	III.	16,7	2,0	10,0	1,0
	IV.	15,7	1,7	9,4	1,0
2017	I.	14,6	1,6	8,8	0,9
	II.	13,4	1,5	8,4	1,0

Megjegyzés: Az NHP II. szakaszában hitelkiváltásra a II. pillér ad lehetőséget.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Garantált hitelállomány a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban

Az állami kezességvállalásnak továbbra is kulcsszepe van a mezőgazdasági hitelezésben. A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban tevékenykedő vállalkozások finanszírozási forrásokhoz történő hozzáférését két, az állam által 85 százalékbán viszontgarantált garanciaszervezet, az AVHGA és a Garantiqa is segíti. Mindkét szervezet feladata készfizető kezesség nyújtása mikro-, kis- és középvállalkozásoknak (további információ a Pénzügyi Hírlevél VII. évfolyam 1. számában).

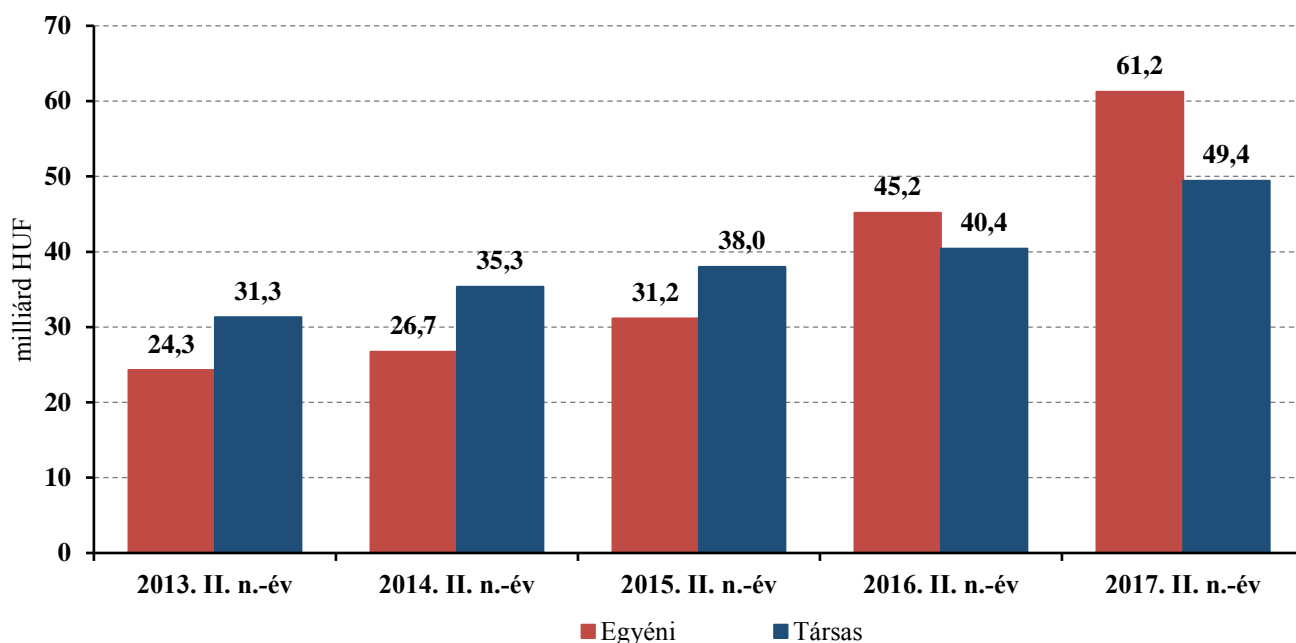
Ugyancsak az élelmiszeripar számára nyújt bankgaranciát az EXIM, amely a hitelintézetek által nyújtott export-előfinanszírozó hitelek visszafizetésének részleges biztosítékául szolgál, a kereskedelmi garanciák (tender-, előleg-visszafizetési és jólteljesítési/szavatossági garancia) pedig az exportfelügyelet teljesítéséhez

kapcsolódnak.

A mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban a garantált hitelállomány együttesen 26,7 százalékkal 143,0⁹ milliárd forintra nőtt az előző év második negyedéhez képest. Az állomány 77,4 százalékát kitevő mezőgazdasági garantált hitelek értéke az elmúlt években fokozatosan emelkedett. Az élelmiszeriparban 2016 második negyedéhez képest 27,2 milliárd forintról 32,3 milliárd forintra nőtt a garantált hitelek értéke.

A mezőgazdaságban az egyéni gazdaságok hitelállománya – ugyancsak a földvásárláshoz kapcsolódó hitel felvételnek köszönhetően – 35,5 százalékkal, a társas vállalkozásoké kisebb mértékben, 22,3 százalékkal bővült. Megjegyzendő, hogy az egyéni gazdaságok hitelállománya fokozatosan emelkedett az elmúlt években és 2017 második negyedében jelentősen, 11,8 milliárd forinttal haladta meg a társas vállalkozások garantált hitelállományát (22. ábra).

22. ábra: Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,4-72,3 százalék volt 2017 második negyedének végén.

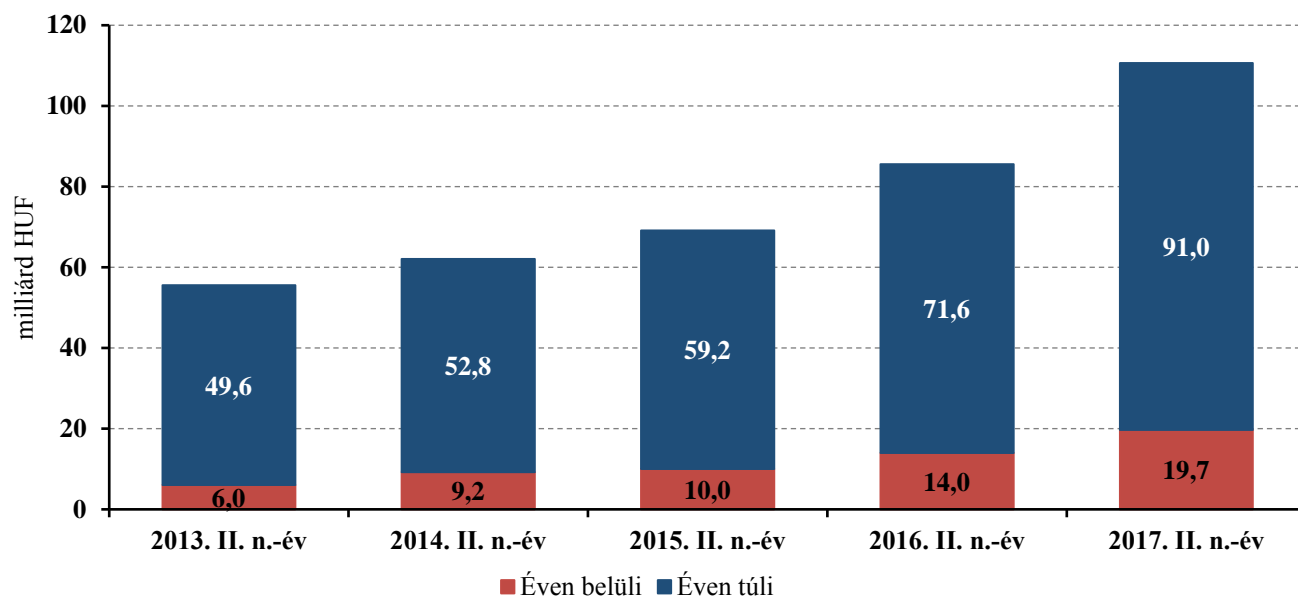
Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A mezőgazdasági vállalkozások esetében a garantált hitelállomány 82,2 százalékát az éven túli, 17,8 százalékát pedig a rövid lejáratú hitelek tették ki.

Az éven túli hitelállomány az előző évi 71,6 milliárd

forintról 91,0 milliárd forintra, az éven belüli hitelállomány 14,0 milliárd forintról 19,7 milliárd forintra emelkedett az aktuális negyedévben (23. ábra).

⁹ A 2017. második negyedévi élelmiszeripari állomány az EXIM adatait is tartalmazza.

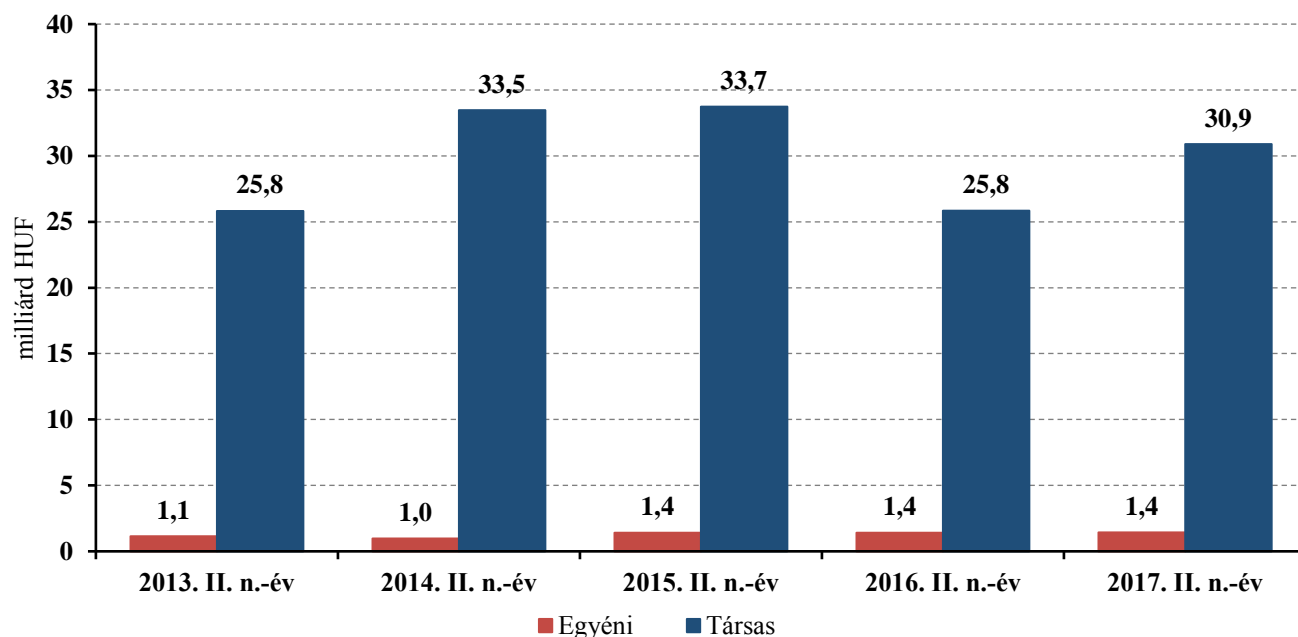
23. ábra: **Garantált hitelek állománya a mezőgazdaságban a hitel lejáratí ideje szerint**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,4-72,3 százalék volt 2017 második negyedévének végén.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripar garantált hitelállománya 18,7 százalékkal 32,3 milliárd forintra nőtt 2017 második negyedévében. A növekedést elsősorban a társas vállalkozások hiteleinek 19,5 százalékos emelkedése okozta, az

egyéni gazdaságok garantált hitelállománya ellenben változatlan az előző év második negyedévéhez képest (24. ábra).

24. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban**

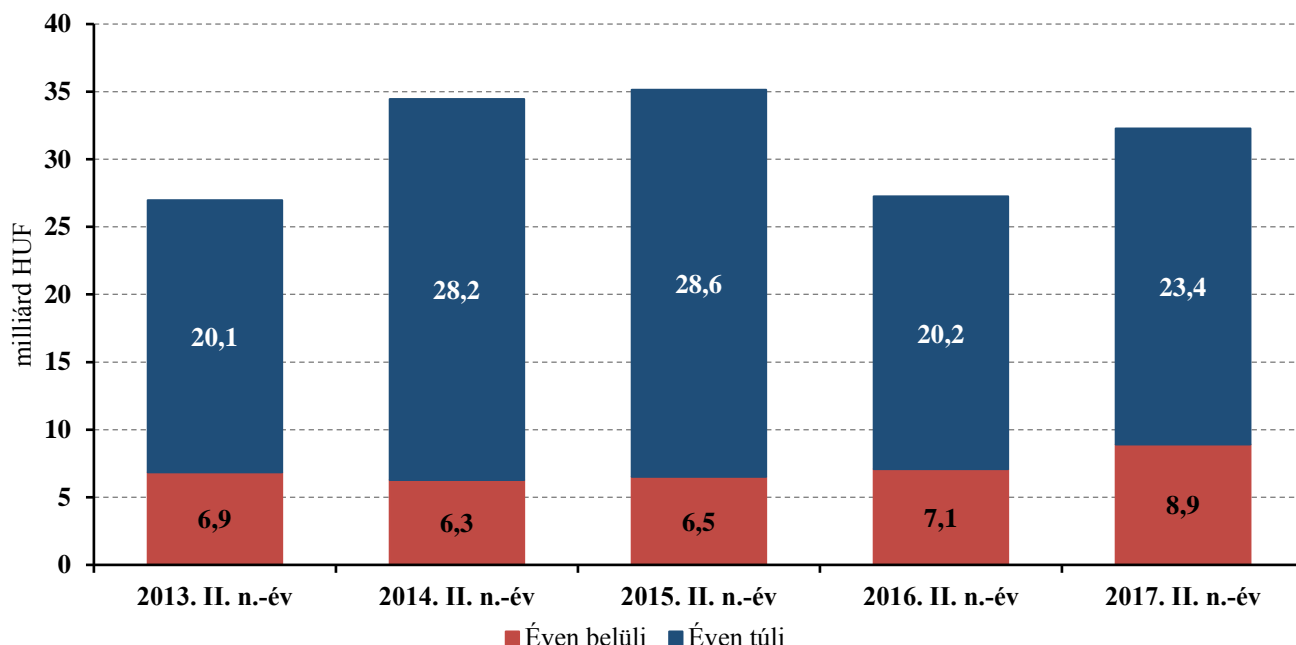
Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,4-72,3 százalék volt 2017 második negyedévének végén. A 2017 második negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az élelmiszeripari vállalkozások részére garantált éven belüli hitelek értéke 25,8 százalékkal, az éven túli hitelek összege 15,8 százalékkal nőtt az aktuális negyedévben. Arányaiban az éven belüli hitelek állománya 27,6 százalékot, azaz 8,9 milliárd forintot, az éven

túli hitelek részaránya 72,4 százalékot, vagyis 23,4 milliárd forintot tett ki a teljes garantált hitelállományon belül (25. ábra).

25. ábra: **Garantált hitelek állománya az élelmiszeriparban a hitel lejárat ideje szerint**

Megjegyzés: A feltüntetett adatok a teljes hitelállományt szemléltetik, nem csak a garantált részt. A garanciavállalás mértéke 63,4-72,3 százalék volt 2017 második negyedévének végén. A 2017 első negyedévi hitelállomány az EXIM adatait is tartalmazza.

Forrás: AVHGA- és Garantiqa-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A jegybanki kamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása

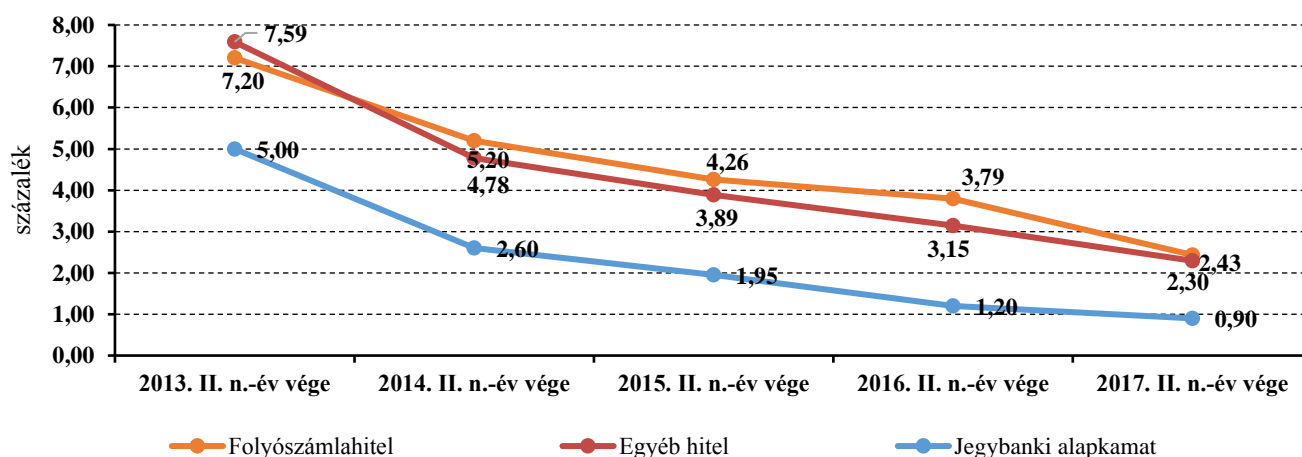
A Monetáris Tanács megítélése szerint a magyar gazdaságban vannak még kihasználatlan kapacitások, de ezek a kibocsátás dinamikus növekedésével fokozatosan megszűnnek. Az előrejelzési időszakban az inflációs cél fenntartható elérése 2019 elejétől várható. A Monetáris Tanács úgy ítélte meg, hogy a magyar gazdaság fundamentumai és a 3,0 százalékos inflációs cél fenntartható elérése szempontjából nem történt olyan fejlemény a gazdasági folyamatokban, amely a jelenlegi alapkamat, illetve a kamatfolyosó szintjének megváltoztatását indokolná.

A Monetáris Tanács júliusi ülésén nem módosította a jegybanki alapkamatlábát, vagyis az a 2016. tavaszi kamatdöntés óta megállapított 0,9 százalékponton stagnált az aktuális negyedévben.

Az elmúlt öt évet figyelembe véve megállapítható, hogy a jegybanki alapkamat a 2013. első negyedévi 5,00 százalékponttól fokozatosan 4,10 százalékpontot csökkent 2017 második negyedévére.

Az egyéb hitelek átlagos éves kamatlába követte a jegybanki alapkamat csökkenését, a folyószámlahitelek kamata is 7,20 százalékpontból 2,43 százalékpontra mérséklődött 2013 második negyedévéhez viszonyítva (26. ábra).

26. ábra: A jegybanki alapkamat és a vállalati szektor kamatainak alakulása (év végén érvényben lévő értékek)

Forrás: MNB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

EU-referencia-kamatláb

Az Európai Bizottság (EB) az állami támogatások közösségi ellenőrzésének keretében – többek között – a támogatástartalom megállapítása céljából a referencia-kamatlábát veszi figyelembe, amelyet a piaci kamatlábak

helyettesítésére használ. A referencia-kamatláb megállapításának módját az EB 2008/C 14/02 közleménye szabályozza. A referencia-alapkamatlábát tagországonként, évente állapítják meg vagy vizsgálják felül és havonta teszik közzé. Az aktuális negyedév végén a ráta értéke 0,53 százalékpontból 0,30 százalékpontba csökkent (19. táblázat).

19. táblázat: A referencia-kamatláb változása Magyarországon

Érvényesség kezdete	EU-alaprata, százalék
2014. IV. 1.	2,92
2014. V. 1.	2,92
2014. IX. 1.	2,92
2014. X. 1.	2,38
2015. I. 1.	2,21
2015. IV. 1.	2,21
2015. VII. 1.	1,80
2015. IX. 1.	1,53
2016. I. 1.	1,37
2016. VII. 1.	1,08
2016. X. 1.	0,91
2017. I. 1.	0,75
2017. III. 1.	0,53
2017. VIII. 1.	0,30

Forrás: a Támogatásokat Vizsgáló Iroda adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az EB a referencia-kamatláb megállapítása során az éves EURIBOR-kamatláb¹⁰ tekinteti kiindulási alapnak. Hiányos esetekben az EB saját jogkörében

megállapítja a referencia-kamatlábát, amelyet kamatfelárakkal módosít (22. táblázat – Kiegészítő táblák).

¹⁰ EURIBOR: Európai bankközi euró referencia-kamatláb, amelyet a bankközi piaci szereplők meghatározott periódusra egymás között irányadónak tekintenek.

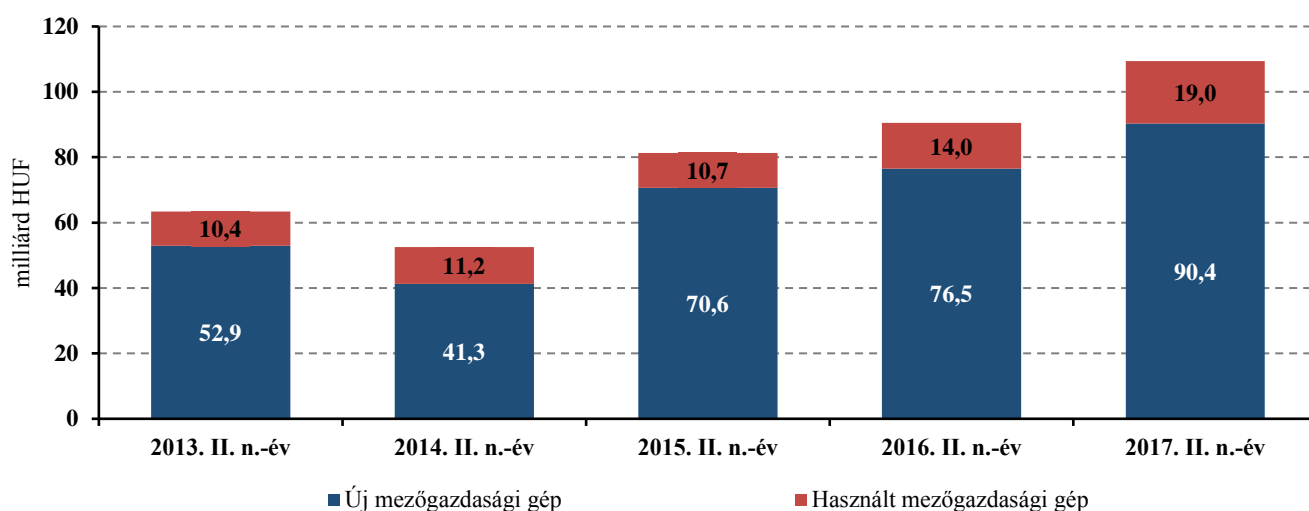
Lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései

Az új és használt mezőgazdasági gépek lízingcégek által finanszírozott állománya – tőkekintlévősége – 109,4 milliárd forint volt az aktuális negyedévben. Bár az állomány 20,9 százalékos bővülése éves szinten kissé alacsonyabb az előző évi 24,8 százalékos emelkedésnél, a lízingcégek által finanszírozott mezőgazdasági gépek állományának változása 2017 második negyedévében is

emelkedő maradt.

Az új mezőgazdasági gépek lízingjének állománya 18,1 százalékkal nőtt az előző év második negyedévéhez képest, részesedésük továbbra is jelentős a használt mezőgazdasági gépekkel szemben, azaz állományuk 82,6 százalékot tett ki 2017 második negyedévében (27. ábra).

27. ábra: Lízingcégek mezőgazdasági tőkekintlévőségeinek¹¹ alakulása

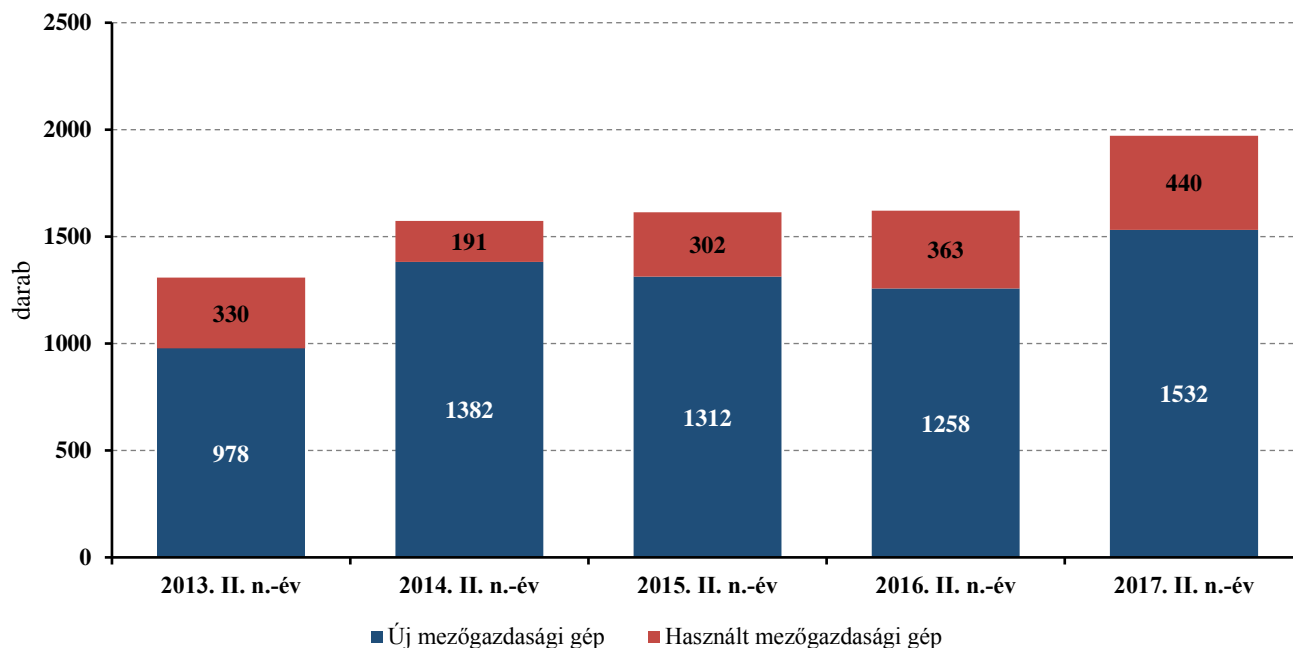
Megjegyzés: A pénzügyi lízing állományának egy része az MNB társas vállalkozásainak hitelállományában is szerepel.
 Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

¹¹ Fordulónap után esedékessé váló, már folyósított, de még nem lejárt, ügyféllel szembeni tőkekövetelések összege.

Az előző év azonos időszakához képest emelkedett a megkötött lízingszerződések száma 1621 darabról 1972 darabra 2017 második negyedévében. Az új és használt mezőgazdasági gépekre kötött szerződések

száma jelentősen bővült, előbbi 21,8 százalékkal, utóbbi 21,2 százalékkal emelkedett az aktuális negyedévben (28. ábra).

28. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági szerződésszámának éves alakulása

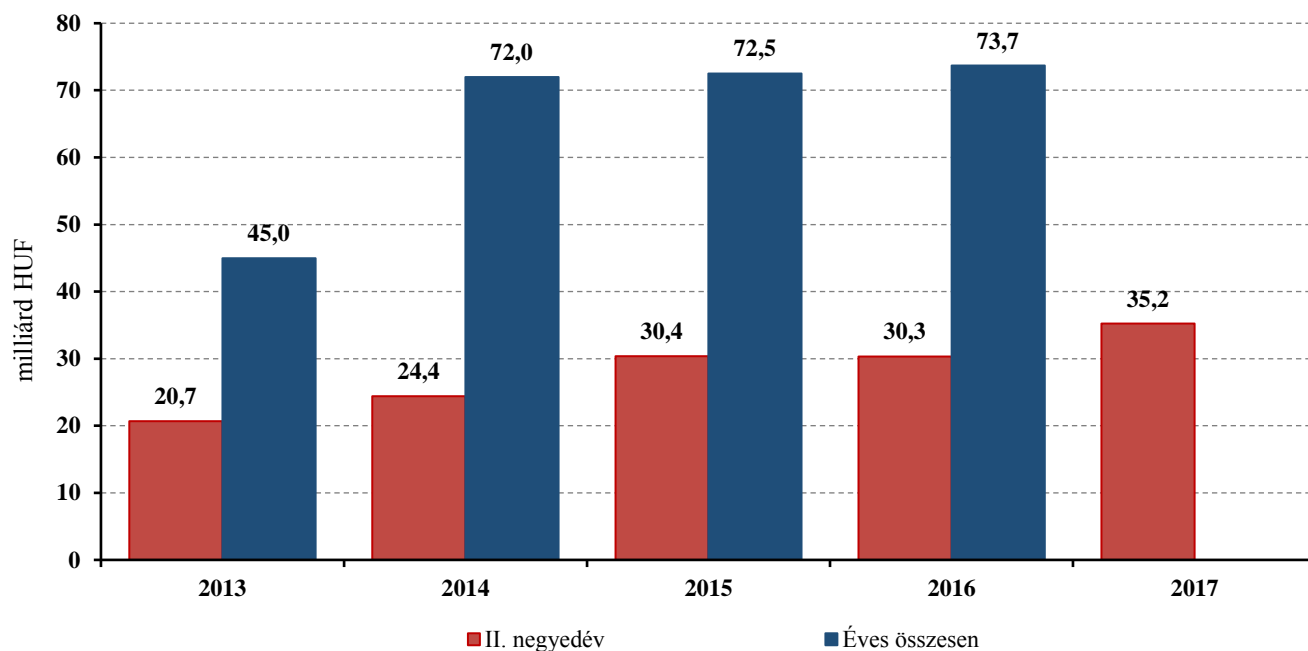

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

A lízingcégek által finanszírozott összeg 16,1 százalékkal, 35,2 milliárd forinttal nőtt az előző év második negyedévéhez képest 2017-ben. A teljes finanszírozási összegből 78,1 százalékos részesedéssel bíró új mező-

gazdasági gépek lízingje 3,5 milliárd forinttal 27,5 milliárd forintra bővült, a használt mezőgazdasági gépek finanszírozása 22,0 százalékkal 7,7 milliárd forintra emelkedett az előző év második negyedévéhez képest (29. ábra).

29. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezéseinek éves alakulása

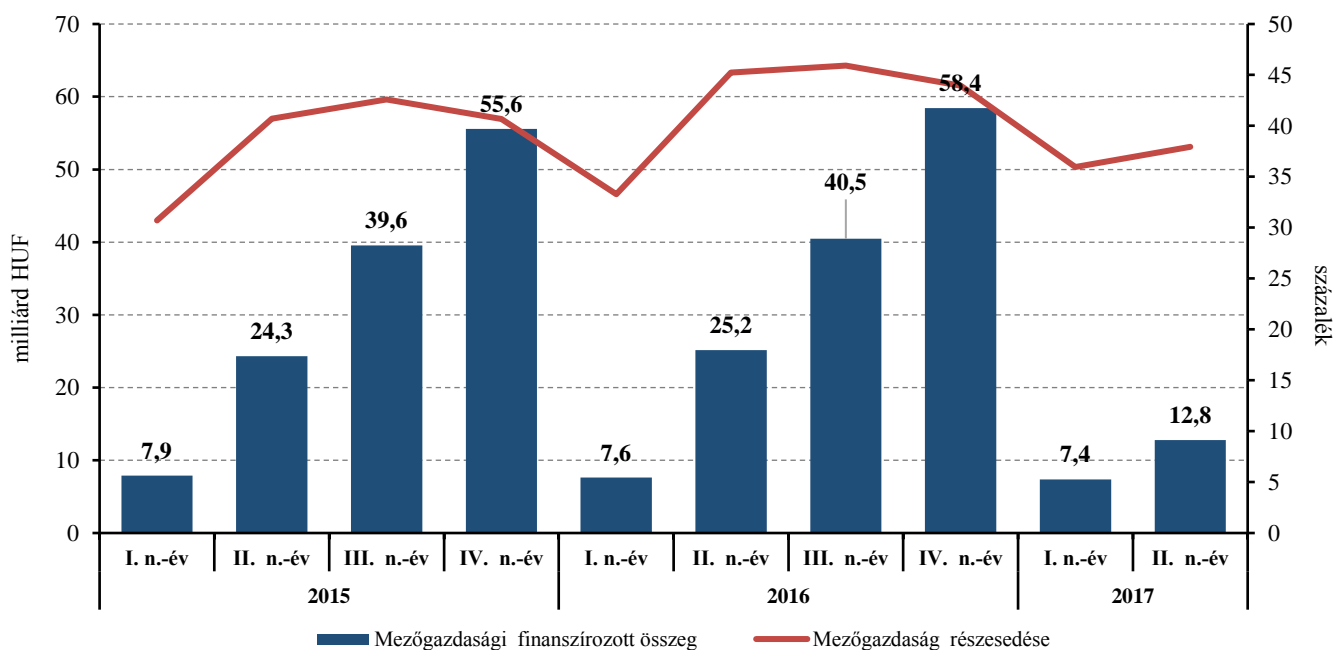

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

Az NHP keretében a beruházások finanszírozására kihelyezett 33,7 milliárd forint 37,9 százaléka a mezőgazdasági gépek finanszírozását jelentette 2017 második negyedévében. A kihelyezett 12,8 milliárd forint 31,6 százalékkal maradt el az egy évvel ezelőtti értéktől

(30. ábra), ami az NHP kifizetésének tudható be elsősorban, azonban a mezőgazdasági gépek NHP keretén belüli lízingfinanszírozásának növekedése a program sikerességét támasztja alá.

30. ábra: A lízingcégek mezőgazdasági kihelyezései az NHP keretében

Forrás: a Magyar Lízingszövetség adatai alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

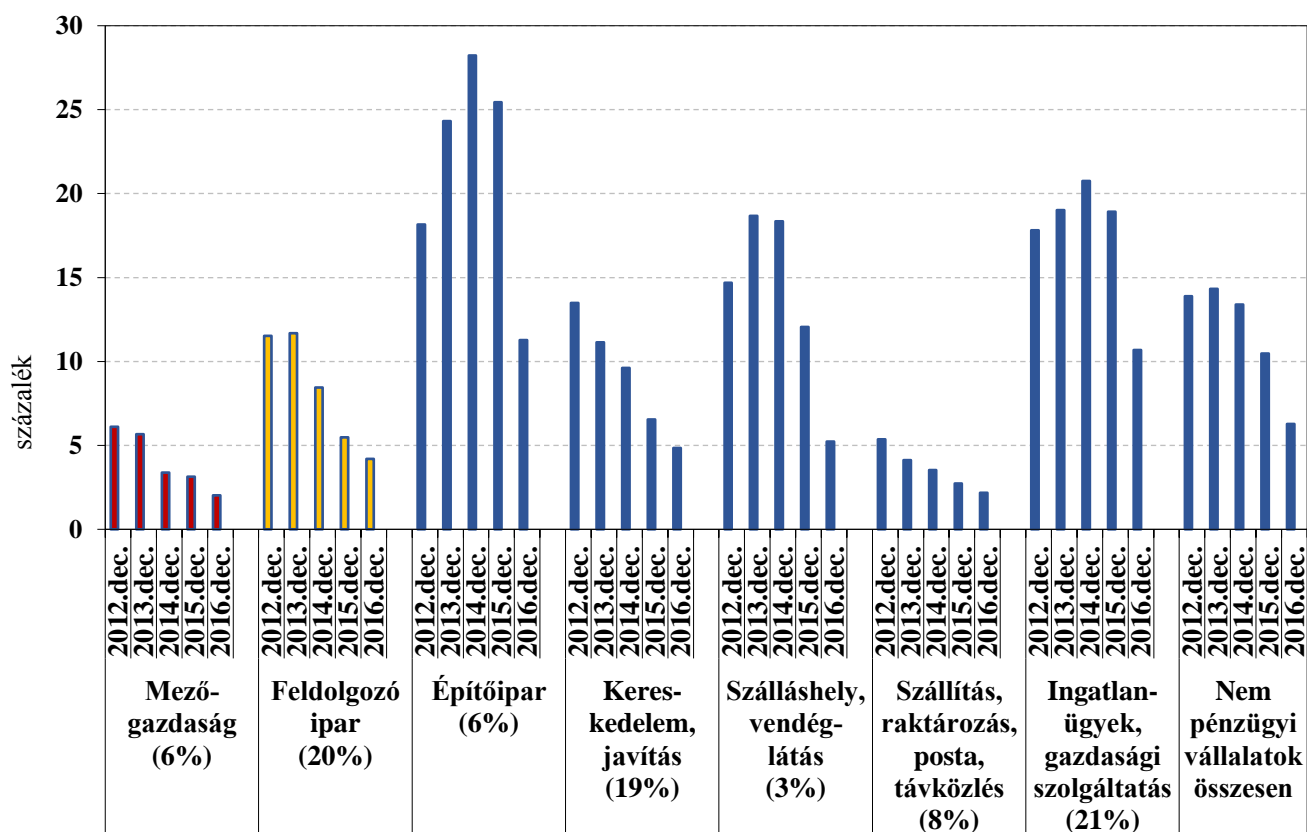
Néhány kiemelt ágazat vállalati hitelállományának fedezettsége

A hitelállomány fedezettsége az egy adott ágazatban működő társas vállalkozások nem teljesítő hitelei miatt bekövetkezett értékvesztésre elhatárolt hányad. Minél nagyobb a mutató értéke, annál kockázatosabbak az adott ágazat hitelei. A mutató értékelésével képet kaphatunk egy adott ágazat pénzügyi stabilitásának helyzetéről, illetve annak tendenciájáról.

A mezőgazdasági vállalkozások hitelállományát jellemző mutató 3,1 százalékról 2,0 százalékra csökkent az előző év végi állapothoz képest, így a mutató az elmúlt

5 évet tekintve a legalacsonyabbnak tekinthető 2016. év végén. A mezőgazdaság hitelfedezettségi értékével továbbra is az egyik legmegbízhatóbb, kevésbé kockázatos adósok közé tartozik. Az ágazat pénzügyi stabilitása jónak tekinthető. A feldolgozóiparban is tovább csökkent a mutató és a 2014. decemberi 8,4 százalékról 4,2 százalékra süllyedt. Az NHP keretein belül sok vállalkozás kiváltotta korábbi kedvezőtlen hitelkonstrukcióját a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban egyaránt (31. ábra).

31. ábra: A bankrendszer vállalati hitelállományának értékvesztéssel való fedezettsége ágazatonként¹²

Forrás: Magyar Nemzeti Bank, Jelentés a Pénzügyi Stabilitásról, 2017. május

¹² Az ábrán zárójelben az egyes ágazati megnevezések alatt a vállalati portfólión belüli, időszak végi súlyt tüntettük fel.

Kiegészítő táblák

20. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (kumuláltan befogadott és jóváhagyott kérelmek összege 2017. VI. 30-án)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság		Élelmiszeripar	
	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek	befogadott kérelmek	jóváhagyott kérelmek
Agrár Forgóeszköz Vis Maior Hitelprogram	10,0	9,8	0,0	0,0
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	3,6	3,0	0,3	0,3
MFB Kisvállalkozói Hitelprogram	0,0	0,0	0,7	0,5
MFB Új Magyarország Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	0,0	0,4	0,4
MFB Vállalkozásfinanszírozási Program	0,4	0,2	4,2	4,2
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	13,6	11,5	0,3	0,2
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	21,0	16,7	0,4	0,2
Új Magyarország Agrár Forgóeszköz Hitelprogram II. ütem	4,3	3,9	0,0	0,0
Új Magyarország TÉSZ Forgóeszköz Hitelprogram	0,1	0,1	0,0	0,0
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	3,3	2,7	19,7	14,9
Összesen	56,4	48,0	25,9	20,6

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

21. táblázat: **Kedvezményes MFB-hitelprogramok a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban (fennálló állományok értéke 2017. VI. 30-án)**

milliárd HUF

Megnevezés	Mezőgazdaság	Élelmiszeripar	Összesen
Családi gazdaságok hitelei saját	0,1	0,0	0,1
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram	0,3	0,0	0,3
MNB Növekedési Hitelprogram	2,4	1,6	3,9
Programokon kívüli devizahitel	0,0	1,2	1,2
Programokon kívüli forint hitel	5,9	4,3	10,1
Sikeres Magyarországért Agrár Fejlesztési Hitelprogram	0,3	0,0	0,3
Új Magyarország Agrár Fejlesztési Hitelprogram II.	1,2	0,0	1,2
Új Magyarország Vállalkozásfejlesztési Hitelprogram	0,1	0,3	0,3
MFB Agrár Forgóeszköz Hitelprogram 2020	0,3	0,0	0,3
Egyéb*	110,4	1,5	111,9
Összesen	120,8	8,8	129,6

Megjegyzés: Az egyéb kategória a 200 millió forint alatti vállalkozások fennálló hitelállománya az MFB-NHP Földhitel Hitelprogrammal együtt.

Forrás: MFB-adatok alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

22. táblázat: **Bázispontban kifejezett kamatfelárak**

Hitelminősítés kategóriája	Biztosítékokkal való fedezettség		
	magas	általános	alacsony
Kiváló (AAA-A)	60	75	100
Jó (BBB)	75	100	220
Kielégítő (BB)	100	22	400
Gyenge (B)	220	400	650
Rossz/pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)	400	650	1 000

Forrás: az Európai Unió Hivatalos Lapja alapján készült az AKI Horizontális Elemzési Osztályán

